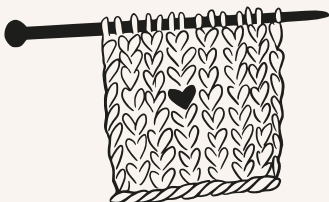
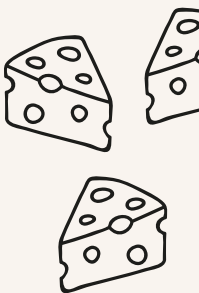


Årsmelding

2023

NORGES BYGDEKVINNELAG





Leder

Takk for nok et år med enormt engasjement. Jeg ser at mange lag er dyktige på å bruke nettsiden sin og sosiale medier. De inspirerer med ideer og et positivt engasjement.

Året 2023 startet med en fantastisk medlemsreise til Guatemala. Samarbeidet med Utviklingsfondet har gitt oss muligheten til å bli kjent med maya-befolkningen i høylandet i Guatemala. Vi utveksler erfaringer og støtter deres arbeid i kampen for en bedre hverdag for kvinnelige bønder og deres familie. Bygdekvinne-lag som deltok på reisen har gjort et viktig arbeid i å formidle sine opplevelser til egne lokallag og nabolag, samt lokalsamfunn.

NM i potet-skrelling ble en heit potet og årets store fest. Finalen i norgesmesterskapet gikk av stabelen på Landbruk og Cirkus på Løiten. Arrangøren Hedmark Bygdekvinne-lag skapte stor oppmerksomhet rundt arrangementet, blant annet med intervjuer i NRK radio og Radio Norge. Jeg håper NM i potet-skrelling er kommet for å bli. Det er viktig at vi gjør den norske poteten til kjendis igjen. Poteter kan dyrkes over hele landet, og vi kan være selvforsynte på potet. Vi må spise norsk og tenke beredskap. Verden er i endring og produksjon av norsk mat styrker Norges beredskapsevne.

Like viktig er kunnskapen om å lage mat fra bunnen av. Det å kunne ta vare på maten, utnytte rester og redusere matsvinn. I 2023 fikk Norges Bygdekvinne-lag fornyet tillit som rådgivende organ for UNESCO for vår kunnskap og formidling av tradisjonsmat i Norge. Tusen takk til alle bygdekvinne-lag som gjør jobben dere gjør for å holde denne tittelen levende. Dette gjør meg til en stolt bygdekvinne.

Inspirasjonsseminaret i Stavanger i november samlet over 200 bygdekvinne-lag over hele landet.

Et flott program og en flott gjeng med engasjerte medlemmer som knyttet nye vennskap og som sørget for at dette ble årets opplevelse og møteplass. Her ble også «StrikkUng40» lansert. Som bygdekvinne-lag tar vi vare på tradisjoner og skaper nye. Med denne landsdekkende strikkekonkurransen er alle invitert til å la kreativiteten utfolde seg og bygge stolthet omkring håndverk, norsk ull og bygdekvinne-identiteten. Vinnerne kåres på landsmøtet i Ålesund i juni 2024.

Gjennom året har vi hatt flere gode saker som synliggjør bygdekvinne-lag som en viktig samarbeidspartner. Vi har vært aktive i debatten om nye kostråd, valgkampsakene jordvern og skolemat, samarbeidet med Nationen om tradisjonsmat og vi har skapt blest om verdien av Bygde-Norges gjennom «Bygdeløftet.»

Viktigst av alt er alle våre lokallag som arrangerer spennende aktiviteter, inkluderer og jobber for å fremme vårt politiske engasjement i sine lokalsamfunn. Det skapte i alt 2662 medieoppslag landet over. Med medlemsvekst i 2023 og et nytt og spennende prosjekt «Nøysom», går vi 2024 lyst i møte.

JORUN HENRIKSEN
Leder

Nøkkeltall 2023

12 711

REGISTRERTE
MEDLEMMER
HVORAV

10 036

BETALENDE
MEDLEMMER

INNMELDINGER

1140

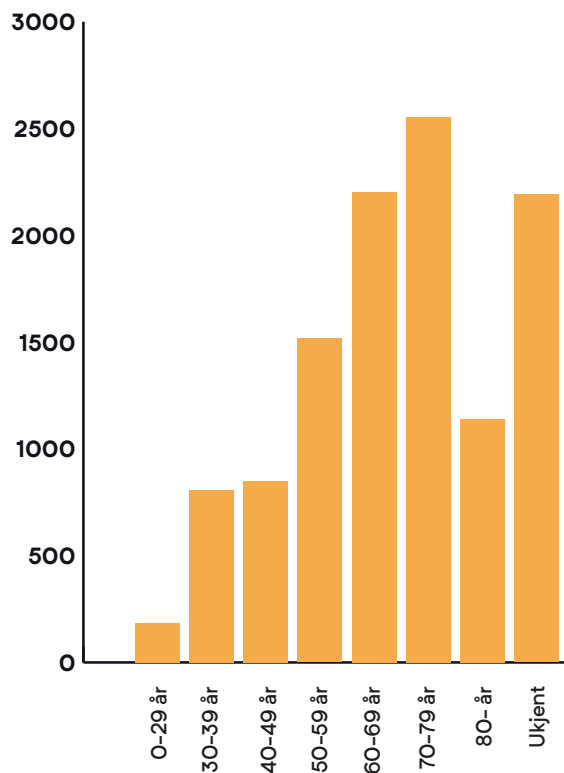
UTMELDINGER

1510

ANTALL
ÅRSVERK
I NORGES
BYGDEKVINNELAG

5

ALDERSTATIKK PÅ MEDLEMMENE I NORGES BYGDEKVINNELAG

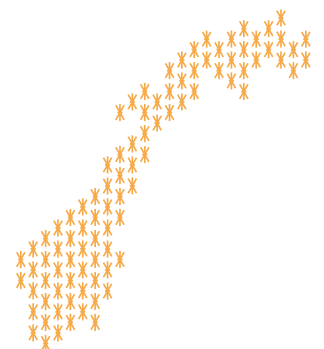


REGNSKAPS- RESULTAT

446

INNTEKTER
14 187 854

EGENKAPITAL
8 501 986



PROSJEKTER

I 2023 har vi drevet følgende
nasjonale prosjekter:

SAMMEN FOR INKLUDERING

YNGST

ROGALAND
BYGDEKVINNELAG

135

FLEST MEDLEMMER
UNDER 40 ÅR



Sølvi Gammelsrød
startet eget meieri
og vant sølv
i VM i ost

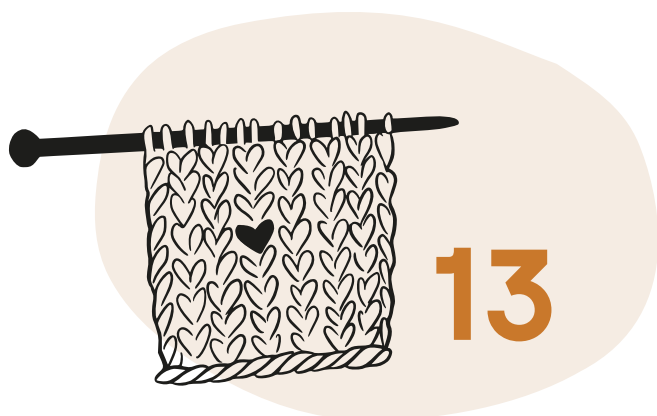
30



18



32



innhold

aktuelt

- 6 Bygdekvinnelagets inspirasjonsseminar
- 7 Pride 2023 — Bygda er for alle
- 8 Julegave fra Prosperastiftelsen
- 14 Nye nordiske kostråd
- 15 Matkunnskap er viktig beredskap
- 20 Medlemsreise til Guatemala

organisasjon

- 2 Leder
- 3 Nøkkeltall Norges Bygdekvinnelag 2023
- 10 Sterkere sammen
- 11 Mangfold og inkludering på topp
- 12 Bygdeløftet skapte bygdefest
- 18 Bygdekvinnelaget i media
- 40 Styrets beretning

lokal- og distriktslag

- 23 Nøkkeltall lokallag 2023
- 24 Årets lokallag
- 25 Feiret med kofteutstilling
- 30 Bygdekvinne til VM i ost
- 31 Jenny på Jørem
- 32 NM i potetskrelling
- 33 Bygdekvinnelaget på Dyrsku'n
- 36 Distriktsstyrer

ÅRSMELDING FOR NORGES BYGDEKVINNELAG



Opplag 300 trykkede eksemplarer samt digital distribusjon

Trykkeri og layout Flisa trykkeri

Redaktør Helle Cecilie Berger

Redaksjon Cesilie Aurbakken, Sosan Asgari Mollestad,

Helle Cecilie Berger



Forside Cesilie Aurbakken

Besøksadresse Hollendergata 5, 3. etasje

Postadresse Postboks 9358 Grønland, 0135 Oslo

Telefon 22 05 48 15

E-post post@bygdekvinnelaget.no

Nettside www.bygdekvinnelaget.no

3,9 millioner frå Sparebankstiftelsen DNB til nytt prosjekt

Norges Bygdekvinnelag kunne i desember 2023 juble over 3,9 millioner kroner i støtte frå Sparebankstiftelsen DNB til det to-årige prosjektet Nøysom. Med Nøysom skal vi invitere barn, unge og vaksne til møteplassar der dei får praktisk kunnskap, som gjer det kjekkare og lettare og ta fleire miljøvenlege val i kvardagen.

Fire nye år som rådgjevande organisasjon for UNESCO

UNESCO har fornya Norges Bygdekvinnelag sin status som rådgjevande organisasjon. Det er ei anerkjening av bygdekvinne si ekspertise og kunnskap om mattradisjonar i Noreg, og syner at vi er ein viktig aktør for å ta vare på den immaterielle kulturarven. I 2023 fylte UNESCO sin konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven 20 år. Norges Bygdekvinnelag vart akkreditert som rådgjevande organisasjon for UNESCO i 2018, og med fire nye år vil vi vere rådgjevarar og ekspertar for UNESCO fram til 2027.



10.- 12. november 2023 var meir enn 200 bygdekvinne frå heile landet samla til bygdekvinnelagets inspirasjonsseminar i Stavanger.

TEKST: ASTRID SEIME

MANGE FORVENTNINGSFULLE kvinner fekk oppleve alt frå inspirerande innlegg til yoga, badstue, takkebakst og lansering av strikkekonkurranse.

Det var mange høgdepunkt på seminaret med blant anna NRK-korrespondent Roger Sevrin Bruland som fortalde om sitt møte med eit Europa prega av pandemi og krig, Redaktør i Bondevennen Bothild Å. Nordsletten som delte sine tankar kring matforsyning, beredskap og norsk matproduksjon, Siri R. Lea om Ystepikene og møte med tryllekunstnar Kevin Lunde.



Pride 2023 — «Bygda er for alle»

Nå var det på tide å følge oppfordringen vi fikk fra sist landsmøte og fra flere av våre lokallag. Vi i Norges Bygdekvinnelag deltok i Pride — Bygdepride og Pride-toget i Oslo. Det var også viktig for oss å markere at organisasjonen vår ønsker å være mangfoldig og åpen for alle.

TEKST OG FOTO: HELLE CECILIE BERGER

GODE RÅD for hvordan vi bygdekvinner kan bidra til Pride-markeringer fikk vi fra Anne Snarteland. Anne var en av arrangørene i Fyresdal-Pride i 2021 og én av mange bygdeungdommer som har deltatt i Pridetoget i Oslo. Anne oppfordrer bygdekvinnelaget til å bidra til å øke kunnskapen om å være skeiv på bygda. Det kan gjøres ved å invitere hele bygda med for å høre innledere som kan fortelle om historien til skeive og hvordan livet har vært for mange skeive. — Jo mer kunnskap du har om et tema og om mennesker, jo mer empati, respekt og forståelse kan du vise, sier hun.

Anne oppfordrer bygdekvinnene til å være ambassadører som taler for dem som ikke greier å gjøre det selv, fordi det blir for nært og vondt. Det er viktig med ambassadører som har mulighet og kunnskap til å gjøre det. — For mange skeive er Pride en emosjonell dag og en emosjonell markering. Alle støttehilsninger er viktige. Hele dagen handler om mangfold og kjærlighet, forklarer hun.

I juni 2023 deltok vi i Bygdepride i mange bygder i Norge, blant annet i Løten-Pride der Hedmark Bygdekvinnelag holdt appell. 1. juli var vi en stolt gjeng bygdekvinner som glamma oss opp med kroner og glitter og deltok på Oslo-Pride med over 90.000 deltagere.

Sammen med bygdeungdomslaget og bondelaget delte vi det viktige budskapet om at «Bygda er for alle». Det ble en fantastisk dag for feiring av vårt fantastiske mangfold. Samtidig erfarte vi at vår felles markering er viktig. Nationen og Norges Bondelag måtte stenge sine kommentarfelt på Facebook da de delte en post om vår flotte Pride-feiring – det ble for mange ufine kommentarer.

Vi lover å gjenta budskapet om at «Bygda er for alle!» igjen og igjen til vi opplever at kjærligheten er for alle og at vi har et mangfoldig samfunn der alle blir akseptert for den de er.



*Norges Bygdekvinnelag
deltok sammen med
Norges Bygdeungdomslag
på pride i Oslo 2023*

Organisasjonskolen på agendaen

I løpet av høsten fikk flere hundre tillitsvalgte en liten smak av vårt eget digitale verktøy i organisasjonsopplæring. Målet er å styrke kompetansen i egen organisasjon, gode rutiner og engasjement for organisasjonskunnskap sentralt og i distrikts- og lokallag. Alle kursene med tema fra styrearbeid, aktiviteter i laget, rekruttering og til inkludering og mangfold ble arrangert. I tillegg ble det tilbudt kurs i årsmøter og valgmemndarbeid for distriktslag. Satsingen vil bli videreført og inngå som tiltak i arbeidsplanen for 2025 og 2026.

Hjelpetelefonen nytt tilbud til medlemmer

Nytt av året er at bygdekvinnes hjelpetelefon er blitt utvidet med telefonen for livsmestring. Dette kommer i tillegg til den godt etablerte juridiske hjelpetelefonen. Til sammen utgjør dette et unikt tilbud til medlemmene. Ved å ringe telefonen for livsmestring kan du som medlem få gode råd og hjelp til å rydde opp i tanker i hverdagen. Den juridiske hjelpetelefonen gir råd og veiledning knyttet til spørsmål rundt skilsmisse, hva du bør gjøre om du er utsatt for vold eller bruk av framtidfullmakt.

Hjelpetelefonene:

- Advokat Liv Grøtte, juridisk hjelpetelefon 995 15 118
- Psykolog Tone Hansen, telefon for livsmestring 475 15 940

Julegave fra Prosperastiftelsen

Prosperastiftelsens prosjektteam med frivillige rådgivere har bidratt med forslag til utvikling og forbedring av norsktradisjonsmat.no.

29. november overleverte pro bono-prosjektteamet sluttrapporten «Med fortidens kunnskap inn i fremtiden» til Norges Bygdekvinnelag. Her fikk vi strategiske råd om hvordan skape større trafikk til nettsiden norsktradisjonsmat.no. Styret i Norges Bygdekvinnelag overvar overleveringen. Takk til de dyktige rådgiverne som bidro med sin kompetanse: Kristine Ekeberg-Andersen, Giske Nystrøm, Gunnar Portvik, Sofie Grøntvedt Railo og Mona Tønne. Fra Norges Bygdekvinnelag deltok Cesilie Aurbakken og Helle Cecilie Berger. Vi ønsker å takke Sparebankstiftelsen DNB som støttet og muliggjorde dette prosjektet.

Vi feiret overlevering av Prosperastiftelsens rapport med en lunsj med deres dyktige frivillige rådgivere og bygdekvinnelagets styre og administrasjon



Økt kursvirksomhet

En arbeidsgruppe bestående av Ellen Margrethe Garn (medlem av sentralstyret), Helene Foshaug (Troms Bygdekvinnelag), Marit Helene Lund (Akershus Bygdekvinnelag) og Frøydis Bjerke (Moland Bygdekvinnelag) fikk i oppdrag å utarbeide en veileder for å fremme hyppigheten av å arrangere kurs i bygdekvinnelaget.

Administrasjonen ved Sosan Asgari Mollestad var sekretær for arbeidsgruppen. Arbeidsgruppen leverte sitt forslag til styret i Norges Bygdekvinnelag våren 2023.

Veileder for «Kurs og kompetanseheving i Norges Bygdekvinnelag» ble ferdigstilt høsten 2023. Veilederen inneholder informasjon om kursvirksomhet rettet mot lokallag og distriktslag.

Studieforbundet kultur og tradisjon

Norges Bygdekvinnelag har vært medlem i Studieforbundet kultur og tradisjon siden januar 2020. Som medlem kan våre lokallag søke om støtte til kurs og opplæring gjennom forbundets kursportal.

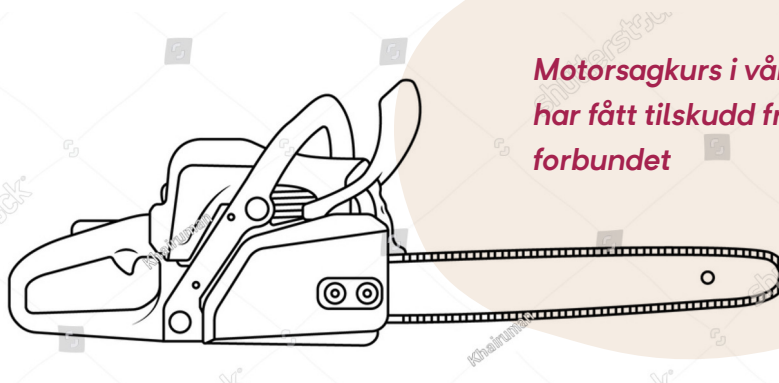
Studieforbundet gir tilskudd til frivillige organisasjoner som driver opplæring i mange former for folkelig kultur som husflid, håndverk, folkedans, teater, kystkultur og lokalhistorie. De har mange ferdige studieplaner for mange kursemner til våre lokallag, og de kan lage nye når det er behov for det og tilpasser etter lokallagene i Norges Bygdekvinnelags behov.

Mange av aktivitetene i lokallagene våre kvalifiserer til tilskudd fra studieforbundet. Eksempler på kurs er takkebakst, tradisjons-

mat, strikking, søm, litteratur, dyrking i pallekarmer og motorsagkurs.

Økt kursvirksomhet gir inntekt til lokallaget, distriktslaget og til Norges Bygdekvinnelag.

I 2023 ble det gjennomført 355 kurs i regi av lokallagene og det ble utbetalt til sammen 502 384 kroner.



Motorsagkurs i våre lokallag har fått tilskudd fra studieforbundet

Organisert opplæring i fokus

Norges Bygdekvinnelag ønsker å legge til rette for økt studievirksomhet i hele organisasjonen. Dette for å styrke og tydeliggjøre organisasjonens status som arena for opplæring, kunnskapsbygging og formidling av immateriell kulturarv.

Lokallagene i Norges Bygdekvinnelag har et stort potensial for å øke og tilrettelegge for kurs- og studievirksomhet. Mest sannsynlig kan en del av den aktiviteten som foregår

i lokallagene i dag, med litt tilpasning, fylle kriteriene for kursvirksomhet og dermed motta kursstøtte.

For å øke og dokumentere kursvirksomheten i organisasjonen er det behov for å sikre gode rutiner for kjennskap og bruk av ordningen, samt hvordan motivere og inspirere til kurs- og studievirksomhet. Dette er bakgrunnen for utviklingen av veileder for «Kurs og kompetanseheving i Norges Bygdekvinnelag».

50 små og store feiret i høst det vellykkede prosjektet felleshage og hagebruk i Sand Bygdekvinnelag. Praten gikk rundt bordet på mange språk.



Foto: Sand Bygdekvinnelag

Sterkere sammen

Et stort engasjement for inkludering, mangfoldige aktiviteter og godt samarbeid med kommunen er erfaringene fra pilotprosjektet «Sammen for inkludering» i 2023.

TEKST: SOSAN ASGARI MOLLESTAD

Med støtte fra Sparebankstiftelsen DNB fikk Norges Bygdekvinnelag videreføre gjennomføringen av prosjektet «Sammen for inkludering» i 2023. Målet for innsatsen er å utvikle modeller og teste ut i praksis et mer formalisert og varig samarbeid mellom frivilligheten og offentlige myndigheter lokalt i arbeidet med «integrering gjennom kunnskap». Gjennom et slikt avtalefestet samarbeid vil lokallagene fungere som leverandører av kurs og aktiviteter til det kommunale opplæringstilbudet. Et lavterskel tilbud med fokus på inkludering av kvinner med minoritetsbakgrunn. Våre erfaringer viser at der lokale bygdekvinnelag har bygget allianser med frivillige organisasjoner og kommunale instanser, har det bidratt til gode synergier. Dette har skapt en merverdi og

effektivisering av integreringsarbeidet i kommunen.

PILOTAKTØRENE

I løpet av 2023 har ni lokallag i fem kommuner kommet i gang med et givende samarbeide. Prosjektet gjennomføres i kommunene Harstad, Stjørdal, Kvinnherad, Suldal og Frogn. Delta-gående lokallag er:

- Trondenes Bygdekvinnelag
- Hegra Bygdekvinnelag
- Lånke Bygdekvinnelag
- Skatval Bygdekvinnelag
- Skjelstadmark Bygdekvinnelag
- Stjørdal Bygdekvinnelag
- Omvikdalen Bygdekvinnelag
- Sand Bygdekvinnelag
- Frogn Bygdekvinnelag

AKTIVITETER

I løpet av 2023 har lokallagene hatt ulike aktiviteter som kurs i tradisjonsmat, baking, strikking og hekling i tillegg til etablering av felleshage, ville vekster til nytte og glede.

Lokallagene i prosjektet har bidratt med etablering av nettverk mellom bygdekvinner og kvinner med minoritetsbakgrunn. Gjennom aktivitetene har bygdekvinner skapt rom for gjensidig utveksling av kultur, kunnskap og skaperglede.

Samarbeidet med kommunen har bidratt til synliggjøring av frivillighetens viktige rolle i arbeid for inkludering.

Mangfold og inkludering på topp

Norges Bygdekvinnelag med sine lokallag og distriktslag i spissen, har over mange år arbeidet systematisk for å være en inkluderende og mangfoldig organisasjon.

TEKST: SOSAN ASGARI MOLLESTAD

Vi har en lang tradisjon med å dyrke mangfoldet i Norges Bygdekvinnelag, på tross av våre ulikheter. Det å dyrke mangfoldet er et arbeid vi aldri kommer til å bli ferdige med. Bygdekvinnelaget ønsker å sikre mangfold i alle ledd i organisasjonen som en naturlig del av organisasjonskulturen.

I løpet av høsten 2023 utarbeidet Norges Bygdekvinnelag en nettbasert veileder for mangfolds- og inklude-

ringsarbeid. Dette for å støtte lokal- og distriktslag i arbeidet for å øke mangfoldet blant tillitsvalgte og styrke inkluderingen innad i organisasjonen.

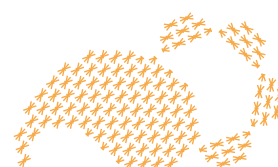
Denne veilederen er for våre tillitsvalgte. Målet med veilederen er å gi en innføring i hva mangfold og inkludering innebærer, og hvordan vi kan bidra til å styrke mangfold og inkludering i egen organisasjon.

Fem bygdekvinnelag i Stjørdal har formalisert samarbeidet med kommunen i pilotprosjektet «Sammen for inkludering»



Mangfold og inkludering i organisasjonsskolen

Norges Bygdekvinnelag har utviklet «Organisasjonsskolen» for å nå målet om at alle tillitsvalgte skal gjennomføre organisasjonsopplæring. Organisasjonsskolen består av åtte forskjellige kurs med ulike tema. I 2023 ble kursrekken utvidet med et nytt tema: «Mangfold og inkludering».



Bygdeløftet skapte bygdefest

På over 40 steder i landet vårt ble «Bygdeløftet» arrangert fra 27. oktober til 5. november. Prosjektet er et samarbeide mellom Norges Bygdeungdomslag, Norges Bondelag og Norges Bygdekvinnelag. Målet vårt var at vi sammen løftet fram positivitet, stolthet, samarbeide, skaperglede og viljen til å ta i et tak for bygda vår.

TEKST: HELLE CECILIE BERGER

Fra sentralt hold ble det utformet logo, informasjonsplakater, klistremerker, buttons og et diplom som kunne deles ut til «Årets bygdeløfter». Flere steder delte våre lokallag ut tittelen til en person, organisasjon, bedrift eller en annen i lokalsamfunnet som brenner for bygda si og gjør den bedre for dem som bor der.

Eksempler på arrangementer som ble gjennomført var bygdedager, bygdefester, pubkviss, bygdekafé, tevlinger, swingkurs, bygdefrokost, plakatverksted og plakatopphenging, bilgjemsel, utstillinger, matkurs, tradisjonsmatmiddag, klesvisning, veddrock, høstakkefest og åpent møte om inkludering og mangfold.

Deltakerne i Nordre Land Landbruksforum gjorde en stor innsats med å inspirere organisasjoner andre steder i landet til å gjennomføre «Bygdeløftet». I Nordre Land inviterte landbruksforum til mange og varierte arrangementer i den utvidete arrangementsuka. I etterkant lagde de en god oppsummering av hva «Bygdeløftet» ga og som vi opplever oppsummerer prosjektet godt:

Bygdeløftet skapte et sosialt fellesskap som vokser fram av lokale aktiviteter. Prosjektet bygger stolthet, identitet og vennskap. Landbruk og næringsliv gjør bygda levende. Lokale arbeidsplasser gir mulighet til å bo akkurat her. Hjertet i bygda, det er jo alle folka som bor her. Bygdeløftet skapte samhold og støtte.

Aktiviteter og lokale møteplasser skapes av ildsjeler. Skal Bygdeløftet virke og vi skal fortsatt ha levende grender, må politikerne våre, lokalt og sentralt, løse utfordringer og satse på utviklingsmuligheter bygdene faktisk byr på for matberedskap, dyr, opplevelser og natur. Frivillighet i lokalsamfunnet er viktig, og ofte samarbeider frivillige organisasjoner om arrangementer for å ta et ekstra tak. Bygdeløftet skulle styrke dugnadsånden og samholdet i bygda vår. Vi håper Bygdeløftet har satt spor i kommunen vår, med matgaver og lokal matsmak, opplysninger om landbruket og betydning av garder i drift og slik levende bygder med positive og aktive ildsjeler.

Bygdeungdomslaget, bondelagene og bygdekvinnelagene i Nordre Land skapte mye positiv aktivitet i «Bygdeløftet» Foto: Monica Sirirud.





Er du glad i strikketøy og norsk ull?

Bli med i Norges Bygdekvinnelags strikkekonkurranse #STRIKKUNG40 og kåring av Bygdekvinnegenseren, Bygdekvinneluen eller et annet spennende plagg. Konkurransen ble lansert på inspirasjonsseminaret i Stavanger og vinneren kåres på landsmøtet i Ålesund i juni 2024.

Som bygdekvinner tar vi vare på tradisjoner og skaper nye. Med denne landsdekkende strikkekonkurransen inviterer vi alle, uansett alder og tilknytning til bygdekvinnelaget, til å la kreativiteten utfolde seg og bygge stolthet omkring håndverk, norsk ull og bygdekvinneidentitet.



OPP OG FRAM!

Forsikring

Bærekraft

Selv som et av verdens mest likestilte land, har Norge en vei å gå for å oppfylle alle kvinners sosiale og økonomiske rettigheter. Derfor finner vi i Gjensidige stor glede i å støtte Norges Bygdekvinnelags arbeid – som kommer flere kvinner og det levende bygdesamfunnet til gode.

Er du nysgjerrig på hva Gjensidige har å tilby for å sikre deg og alt du er glad i, kan du gå inn på gjensidige.no



Nye kostråd — mat på hvilke ressurser?

De norske kostrådene har alltid vært en viktig del av bygdekvinnelagets kunnskapsformidling. De nye nordiske ernæringsanbefalingene som ble publisert 20. juni, skulle denne gangen også omhandle ernæring og bærekraft.

TEKST: HELLE CECILIE BERGER

ILLUSTRASJON: MARI GJENGEDAL

VI I NORGES BYGDEKVINNELAG har fulgt prosessen tett med svar på høringer, kronikker, deltakelse i NRKs nyhetsmorgen og hovedsak i Bygdekvinner.

I høringen til det vitenskapelige arbeidet med de nye nordiske ernæringsanbefalingene (NNR 2023) skriver ekspertene: «De nye kostrådene skal ikke handle om i hvilken grad de reflekterer lokal matproduksjon, men heller hvordan lokal matproduksjon utvikles til å reflektere de nye kostrådene». De skriver også at vi i framtiden må belage oss på en grønn tallerken med nøtter, belgvekster, oljevekster, frukt, grønnsaker og korn. Vegetarretter skal bli den nye normalen.

Det virker som om ekspertenes syn på bærekraft er blottet for geografisk kontekst eller en forståelse av at all mat tross alt skal produseres et sted, og da helst basert på de ressursene som finnes lokalt. Det at Norges landareal består av 45 prosent utmarksareal som kun kan høstes av beitedyr, eller at vi har et klima som egner seg dårlig for belgvekster og nøtter, tar de ikke hensyn til.

Videre skriver de at sosial og økonomisk bærekraft kan gå i veien for miljømessig bærekraft. Istedenfor å se de tre ulike dimensjonene som like viktige og nødvendige, slik den opprinnelige definisjonen av bærekraftig utvikling legger til grunn, virker det som ekspertene mener sosiale og økonomiske hensyn bare er «rusk i maskineriet». Miljømessig bærekraft skal gå foran alt annet. Dette synet frykter vi at kan lede oss galt av sted. Mat vil aldri være bærekraftig hvis de som produserer maten ikke kan leve av eller trives i jobben sin.

Vi i Norges Bygdekvinnelag har tatt til motmæle mot det begrensede synet på bærekraft i to leserinnlegg som ble publisert i Dagsavisen i mars 2023. I kronikken «De nye kostrådene: som å presse ei ku gjennom et nøkkelhull», argumen-

terer vi med at våre mattradisjoner er et resultat av samspillet mellom kultur, natur og nedarvet kunnskap. I Norge har vi matkulturer som speiler landet vårt. Et eksempel er hvordan utmarksbruk har vært en overlevelsesstrategi som har dannet grunnlaget for seterulturen vår.

Vi bygdekvinner er bevisst vår rolle som læreres i å lage god, sunn og næringsrik mat og hindre at vi kaster mat. Ekspertenes argumentasjon for bærekraftige valg har ikke overbevist oss. Vi kan risikere å avvikle en stor del av vårt husdyrhold til fordel for importert mat. Vi mener at den tradisjonelle matkunnskapen må være en viktig del av de nye kostrådene for å være bærekraftig. I Norge trenger vi kostråd som er tuftet på våre matressurser og vår matkultur.

Etter at NNR2023 er publisert, er det opp til Helsedirektoratet å oppdatere de norske kostrådene. Nye norske kostråd kommer i august 2024. Norges Bygdekvinnelag vil følge prosessen og bidra til at vi kan ha tillit til nye, bærekraftige kostråd.

**Bygdekvinnelagets
kostholdstallerken
på norske ressurser.**



Matkunnskap er viktig beredskap

Totalberedskapskommisjonen leverte i juni sin rapport «Nå er det alvor», om hvordan vi forbereder oss best før en krise treffer.

TEKST: HELLE CECILIE BERGER

Vi finner mange gode råd om hva som må til for å ha en god matberedskap. For oss bygdekvinner er livsviktig beredskap også praktisk matkunnskap. Det opplever vi er uteglemt.

Hva hjelper det med mer selvforsyning og økt lagerhold om vi ikke har kunnskap om hvordan lage mat når komfyren står der taus og mørk, uten strøm? Når vi mangler kunnskap om hvordan lage næringsrik og mettende mat når vi bare har tilgang på et fåtall av råvarer? Eller ikke vet hvordan vi lagrer maten vår i flere uker, uten fryser og kjøleskap?

Det er denne kunnskapen vi har formidlet i vårt høringssvar til Justis- og beredskaps-

departementet og i en artikkel i Bygdekvinner og på bygdekvinnelaget.no.

Hvordan bygger vi et beredskapslager i hjemmet med næringsrik mat?

I arbeidet med å utforme vårt høringssvar, har vi samlet inn gode råd fra våre medlemmer som arbeider på frivillig basis.

For å bygge et beredskapslager i hjemmet må vi velge næringsrik mat. Matvarene vi velger ut må inneholde flere av de næringsstoffene kroppen vår må ha påfyll av som proteiner, fett, fiber, vitaminer og mineraler.

I faktaboksen viser leder i Bjerkreim Bygdekvinnelag og kjøkkensjef på Bjerkreim Omsorgssenter, Ann Karin Hammer sitt forslag til hva et beredskapslager bør inneholde. Vi har også fått gode forslag fra Tana Bygdekvinnelag og Rendalen Bygdekvinnelag som kan leses i artikkelen «Matberedskap er viktig beredskap» på bygdekvinnelaget.no.

Forslag til beredskapslager

- Rikelig med egg
- Grove kornprodukter, særlig havre
- Nøtter og frø
- Tørket frukt som rosiner, svsker og aprikos
- Tørrmelkpulver, en god proteinkilde som kan erstatte melk
- Andre gode proteinkilder er erter, bønner og linser, og da helst hermetiske
- Tunfisk i olje eller gele, sardiner, makrell og spekesild
- Fisk med god holdbarhet er tørrfisk/klippfisk, saltet og røkt fisk
- Bogskinke eller annet hermetisk kjøtt
- Kilde til fett er ekte Tine-smør
- Tørket og saltet kjøtt som fenalår og pinnekjøtt eller tørket «Rein godt», egnet til suppe og grytemat som proteinkilder
- Byggryn eller tilsvarende
- Langtidslagrede grønnsaker som gulrot, kålrot, poteter, sellerirot, pastinakk og persillerot
- Hodekål holder dårligere, men er godt følge i matretter
- Buljong og kraftbaser

Kilde: Ann Karin Hammer

Deltakelse i beredskapsråd

Bygdekvinner har viktig praktisk matkunnskap å bidra med inn i beredskapsråd på sentralt, fylkes og lokalt nivå. Vi er en ressurs som bidrar med opplæring av nye generasjoner i praktisk matkunnskap. Vi har fokus på trygg matkunnskap som bearbeiding av lokale råvarer fra jord til bord.



Foto: Håvard Rem, Dag og Tid



Foran stortinget

17. APRIL INVITERTE Norsk Bonde- og Småbrukarlag til markering av Verdens Småbrukerdag på Eidsvoll plass. Her ble det dekket til bords med god mat fra den norske bonden og til samtaler om fremtidens jordbruks- og matpolitikk nasjonalt og internasjonalt.

I sin appell foran Stortinget understreket leder i Norges Bygdekvinne­lag Jorun Henriksen viktigheten av å støtte opp om alle bønder og lands rett til å sikre nok, trygg og næringsrik mat til egen befolkning. For Norge betyr det en matproduksjon som tar i bruk lokale ressurser og som bygger på lokal matkultur. Sammen må vi sørge for at det norske jordbruket er levedyktig og med økonomiske rammevilkår som gjør det lønnsomt og trygt for bonden å produsere mat over hele landet. Så må vi som forbrukere etterspørre norske matvarer i butikken, handle lokalt og bidra aktivt til å forbygge matsvinn.

Vi må støtte opp om alle bønder og lands rett til å sikre nok, trygg og næringsrik mat til egen befolkning.

Krever retten til å velge gmo-fri mat

Dersom genteknologien tas i bruk i matproduksjonen i Norge, må produktene merkes som GMO slik at vi som forbrukere og matprodusenter kan sikres retten til å gjøre informerte valg.

TEKST: CESILIE AURBAKKEN

DETTE VAR ET AV budskapene fra Norges Bygdekvinne­lags seks delegater til årsmøte i Norges Bondelag 14.-15. juni på Lillestrøm.

Reguleringer må utformes slik at samfunnet har tillit til det nasjonale lovverket for bruk av GMO i matproduksjonen

— Genredigering er en ny og kraftfull teknologi der det fortsatt er stor usikkerhet knyttet til mulige konsekvenser for mennesker, dyr og økosystemer, formidlet Jorun Henriksen, leder i Norges Bygdekvinne­lag.

6. juni la Genteknologiutvalget fram sin utredning om fremtidig regulering av genmodifiserte organismer, GMO.

I dag har norske forbrukere stor tillit til gjeldene regelverk. For Norges Bygdekvinne­lag er det derfor viktig at fremtidig regulering utformes slik at vi som forbrukere og samfunn fortsatt kan ha tillit til det nasjonale lovverket for bruk av GMO i mat-

produksjonen. Dette forutsetter et regelverk som omfatter alle genmodifiserte organismer, også de nye genredigerte GMO-ene.

5. juni la regjeringen fram NOUen for totalberedskapen i Norge: «Nå er det alvor — rustet for en usikker framtid». Kommisjonen som har laget NOU-en har vurdert hvordan landets samlede beredskapsressurser kan brukes best mulig. Hvordan vi skal forberede oss på uventede situasjoner som naturkatastrofer eller forsyningsbrudd i eksempelvis strøm, drivstoff, mat og vann.

Norges Bygdekvinne­lag mener beredskap handler ikke bare om våpen og å sikre våre nasjonale arealer. Beredskap handler like mye om vår befolknings bevissthet og kunnskap om å lage og ta vare på vår felles matarv, og der vi har muligheten til å høste fra våre lokale og nasjonale matressurser.

— Vi må prioriterer matsikkerhet ved å styrke vår egen matproduksjon og matkunnskap i befolkningen og i solidaritet med verdens befolkning, sa Monika Frisvold Vågan fra talerstolen på Bondetinget.

Matkunnskap må inn i totalforsvaret

For å styrke selvforsyningen i Norge på norske ressurser må regjeringen bruke tollvernet mer aktivt enn i dag og for de produksjoner som utgjør ryggraden i vår nasjonale matproduksjon. Dette var budskapet til næringskomiteen fra Norges Bygdekvinnelag på høring på statsbudsjettet 2024.

TEKST: CESILIE AURBAKKEN

FOR Å STYRKE selvforsyningsgraden og markedet for norske matvarer foreslo regjeringen overgang fra kronetoll til prosenttoll på issalat, sellerirot, rødbeter og kålrot. Omleggingen er viktig, og det er bra at regjeringen har startet opp denne prosessen. Men det er for få produkter for at det skal kunne gi noen effekt på graden av selvforsyning. — Et strengt importvern er helt avgjørende for at vi i fremtiden skal kunne

produsere mat til egen befolkning på egne ressurser. Da må importvernet brukes aktivt slik at det gir lønnsomhet og forutsigbarhet for bonden å produsere den maten vi har geografiske og klimatiske forutsetninger for å produsere i Norge. Poteten er et eksempel på en råvare som vi kan produsere mange steder i landet og som vi burde være selvforsynt med, sier leder Jorun Henriksen.

Regjeringens forslag om å innføre prosenttoll må derfor omfatte langt flere produkter og produksjoner enn det som foreslås i forbindelse med statsbudsjettet. Det vil kunne gi oss som forbrukere stabil tilgang på et mangfold av norske matvarer i butikk, og trygghet rundt nasjonal matsikkerhet og matberedskap.

Arendalsuka — hvor blir det av skolemåltidet?

NORGES BYGDEKVINNELAG med alle sine lokallag over hele landet har i mange år jobbet for å få innført et gratis skolemåltid til alle barn og unge. Gjennom Hurdalsplattformen har regjeringen lovet å gradvis innføre et skolemåltid, men hvor blir det av?

Dette var bakgrunnen for at Norges Bygdekvinnelag inviterte til debatt under Arendalsuka i august, og med en full sal og flere ordførere med interesse for innføring av et skolemåltid i sin kommune. Med i panelt var blant annet Mina Gerhardsen fra Nasjonalforeningen for folkehelsen, Øystein Mathisen, Stortingspolitiker (AP) og Hege Svendsen, ordfører i Eidsvoll kommune (AP). Mina Gerhardsens budskap var klart. Et gratis skolemåltid må innføres.

— Vi må sørge for et fellesskap som gjør at alle barn har den samme muligheten til energi i kroppen, få næring til hjernen, få inn kunnskap som skjer i klasserommet og å være med på leken som skjer i skolegården.

Dessverre var det få lovnader fra regjeringen selv om partikollega Hege Svendsen argumenterte godt for gevinsten for samfunnet og viste til gode eksempler fra sin egen kommune Eidsvoll. Debatten ble avsluttet med felles lunsj med smak fra skolegrøten fra Eidsvoll.

Debatten ble ledet av Anne Ekornholmen, politisk redaktør i Nationen.



Foto: Hege Svendsen

Bygdekvinnelaget i media

Samarbeide med Nationen om tradisjonsmat, debatten om nye kostholdsråd, valgkampsakene jordvern og skolemat, samt NM i potetskrelling gjorde oss synlige i media. Viktigst av alt er våre lokallag som arrangerer spennende aktiviteter og jobber for å fremme vårt politiske engasjement i sine lokalsamfunn. Det skaper tusenvis av medieoppslag landet over.

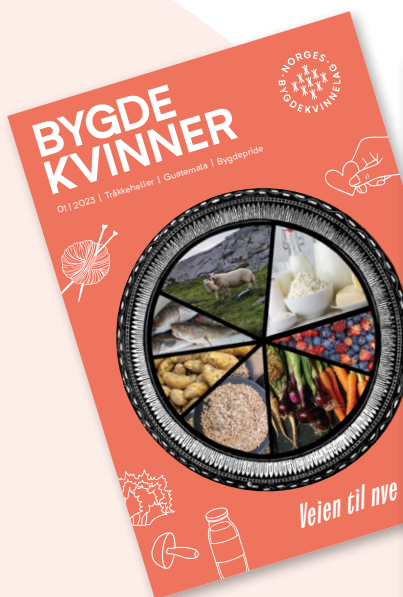
TEKST: HELLE CECILIE BERGER

VI HAR I 2023 hatt 2.662 medieoppslag i lokale, regionale og riksdekkende medier. Det er en økning på 70 oppslag fra året før. Legger vi sammen publiseringstallene i nettavis og papiravis, har vi hatt flest oppslag i Nationen (100), Smaalenenes avis (61) og Fjordingen (55). Den totale medieaktiviteten ga en annonseverdi på 38 millioner kroner og dekning antall lesere på 48 millioner, ifølge Retriever. Hver tirsdag bekles siste side i Nationen med en oppskrift fra vår nettside norsktradisjonsmat.no. Vi inngikk i tillegg et samarbeid med Nationen i desember der avisen formidlet oppskrifter og bilder fra Norsk Tradisjonsmat på deres digitale plattform-

mer. De intervjuet også bygdekvinne Eva Øvren som formidlet fagkunnskap om tradisjonelle forberedelser til jul.

NM i potetskrelling skapte mye oppmerksomhet i media. Leder i Hedmark Bygdekvinnelag, Oddrun Merete R. Sagevik, ble intervjuet flere ganger på NRK radio og Radio Norge. Overalt på Østlandet der kvalifiseringer ble utkjempet, skapte det oppslag i lokalmedia.

Innslag i radio og tv tas ikke med i statistikken til Retriever, så intervjuene i forbindelse med NM i



OPPSLAG I MEDIA

OPPSLAG I MEDIA 2662 (2,7%)

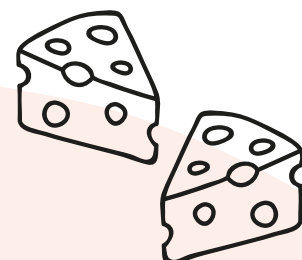
89% LOKALE MEDIA*

9% RIKSMEDIA*

1% REGIONALE MEDIA*

1% FAGMEDIA*

*Kilde: Kun papirkilder



potetskrelling og Jorun Henriksens opptredener i NRKs Helgemorgen og Dagsnytt18, kommer i tillegg til statistikkene fra Retriever.

Vi har brukt den digitale nyhetstjenesten MyNewsdesk til å formidle våre valgsaker om jordvern og skolemat i forbindelse med fylkes- og kommunevalg i 2023. Vi har også bidratt til avisoppslag ved å formidle bygdekvinnelagets nye hjelpetelefon gjennom denne nyhetstjenesten.

BYGDEKVINNELAGET.NO

Sentralt er nettsiden et viktig formidlingsverktøy for vårt

Vi har opplevd en vekst på 4 prosent på bygdekvinnelaget.no det siste året

inspirasjonsseminar, interessepolitiske engasjement, pågående prosjekter og organisasjonsrettet informasjon. Mange lokal- og distriktslag er flinke til å ta i bruk nettsiden sin på bygdekvinnelaget.no. Det har gjort dem synlige lokalt og nasjonalt med fine besøkstall på deres nettsider ifølge resultatene i Google Analytics. Totalt for hele nettsiden har vi hatt en vekst på fire prosent i sidevisninger, sammenlignet med året før. I løpet av året har administrasjonen holdt nettkurs for medlemmer i Østfold Bygdekvinnelag, Hedmark Bygdekvinnelag og Troms Bygdekvinnelag.

Vi gleder oss over våre lokallag og distriktslag som gjør seg synlige med gode og innholdsrike nettsider. Det er også til stor hjelp for oss i sentralletet som kan dele tips til fine aktiviteter og interessepolitiske engasjement, samt styrke vårt sosiale felleskap.

BYGDEKVINNER

Det er gitt ut to utgaver av vårt medlemsblad i 2023. Opplaget har vært på 12.500 eksemplarer. Hovedtema har vært: «Nye kostråd — mat på hvilke ressurser?», der vi ser på forskjellige sider av debatten om våre nye kostholdsråd, samt presenterer bygdekvinnelagets norske kostholdstallerken, og «Grenseløs dugnadsglede», en presentasjon av vårt nye pilotprosjekt «Sammen om inkludering».

Bygdekvinner har som mål å speile alle ledd i organisasjonen, formidle våre prosjekter og vårt interessepolitiske engasjement. Vår erfaring er også at Bygdekvinner er et godt ververedskap og setter viktige temaer på dagsordenen.

Statistikk

BYGDEKVINNELAGET.NO

SIDEVISNINGER 486.801 (+4%)

BRUKERE: 130.064 (-2%)

65% ORGANISK SØK

23% SOSIALE MEDIA

12% DIREKTE TRAFIKK

MEST LESTE NETTSAK:

ANDREPLASS I KONKURRANSEN

NORGES BESTE LEFSE:

NORDLANDSLEFSA (5.487)

FACEBOOK

9.737 FØLGERE

TILVEKST PÅ 352 NYE FØLGERE

MEST POPULÆRE FACEBOOK-INNLEGG:

«BYGDEKVINNELAGETS FORSLAG TIL KOSTHOLDSTALLERKEN»

INSTAGRAM

3.430 FØLGERE

212 NYE FØLGERE

MEST POPULÆRE INNLEGG

«FJELLVETTREGLER FOR BYGDEKVINNER»

Solidaritet på tvers av landegrensener

I 2023 kunne Norges Bygdekvinnelag endelig arrangere medlemsreise til Guatemala i samarbeid med Utviklingsfondet.

TEKST: SOSAN ASGARI MOLLESTAD OG CESILIE AURBAKKEN

Etter strenge kriterier og en søknadsprosess ankom elleve tøffe og engasjerte bygdekvinner fra hele landet Guatemala City lufthavn i februar 2023. Disse var godt forberedt på enkle forhold og å ta rollen som formidlere av egen kultur og tradisjon under besøket.

Alle så frem til å møte Maya-kvinnene i høylandet og få et innblikk i livet til urbefolkningen i Guatemala.

KULTURUTVEKSLING I SÆRKLASSE

Maya-kvinnene er bærere og formidlere av en rik kulturarv. Tradisjoner står sterkt blant urbefolkningen når det gjelder livssyn, levesett, håndverk og matkultur.

Utviklingsfondet hadde i samarbeid med AMMID utarbeidet et mangfoldig program. Utveksling av praktisk kunnskap om mattradisjoner og håndverk var kjernen i programmet. Det skapte en stor glede og engasjement da mange kvinnehender gikk løs på deigene og trillet ut tortillalefserr, flatbrød og potetlefser.

Maya-kvinnene har en sterk tradisjon for veving. Strikking er det ingen tradisjon for. Det ga våre bygdekvinner en gyllen mulighet til å lære bort dette håndverket.

RIKERE PÅ VENNSKAP

Etter to uker i Comitancillo hadde våre bygdekvinner fått et lite innblikk i livene

til mayabefolkningen. Opplevelsene fra reisen gir grunn til optimisme og at det nytter å organisere seg for å sikre bedre levekår og rettigheter for småbønder og kvinner. Gjennom organisasjonen AMMID bygger kvinnene i Comitancillo et bedre liv, stein for stein og med gode resultater. Denne reisen har gjort oss rikere på kunnskap og vennskap.

Bygdekvinnene som deltok på turen har aktivt delt sine opplevelser og inntrykk fra reisen med egne lokallag, andre lag og organisasjoner og lokalsamfunn.

Marianne Rundgren fra Eidskog Bygdekvinnelag deler tips om lefsebaking da AMMID arrangerte utveksling av våre matkulturer





Det var et varmt møte mellom Candelaria, en kvinnelig kaffeprodusent fra høylandet i Guatemala, og bygdekvinne i Nærbo Bygdekvinnelag



Besøk fra Guatemala

Utviklingsfondet inviterte kaffebonden Candelaria Hernández Jimenèz fra høylandet i Guatemala til Norge for å styrke samarbeidet mot klimaendringenes konsekvenser.

TEKST: SOSAN ASGARI MOLLESTAD

Bønder i Guatemala og Norge deler ønsket om å kjempe for bærekraftig landbruk og bidra i verdens klimakamp. Samarbeid på tvers av kulturer er helt grunnleggende for å finne globale løsninger for matproduksjon og bekjempe konsekvensene av klimaendringene.

KAFFEBONDE PÅ BESØK

Candelaria bor i Huehuetenango i Guatemala hvor klimaendringene truer kaffeavlingene. Når ekstremværet herjer, er det bøndene som rammes hardest. Bønder i klimasårbare land som Guatemala kjemper mot klimaendringer hver eneste dag.

Utviklingsfondet i samarbeid med Norges Bygdekvinnelag utarbeidet et innholdsrikt program for Candelarias besøk i Norge. Kaffebonden fra

Guatemala var innom flere norske bygder og byer, for å dele sin kunnskap og erfaring med norske bønder.

MØTE MED BYGDEKVINNER

I løpet av besøket fikk Candelaria møte bygdekvinner, lokale bønder og kaffeprodusenter i Rogaland samt politikere og skoleklasser. Hun ble tatt godt imot av Nærbo Bygdekvinnelag. Hun var med på Bjerkreimsmarken hvor hun fikk se Bjerkreim Bygdekvinnelag i aktivitet. I tillegg fikk Candelaria møte bonden Synnøve Veien på Nærbo.

I disse møtene dreide samtalen seg om gjensidig utveksling av erfaringer som bonde, utfordringer knyttet til klimaendringer, kvinners rettigheter i landbruket og organisering.



Lokallag 2023

I 2023 har lokallagene i Norges Bygdekvinnelag vist et imponerende engasjement i nasjonale satsinger som Bygdeløftet, Bygdekvinneuka, valg2023, formidling av bærekraftig matkunnskap og beredskap, samt inkludering og mangfold. Innsatsen har vært god på bruk av egne nettsider og synlighet i media.

ANTALL
LOKALLAG:

404

BESTE
VERVELAG:

SIRDAL (Rogaland)
KINSARVIK (Hordaland)

36

NYE
MEDLEMMER

DE STØRSTE LOKALLAGENE

BJERKREIM
BYGDEKVINNELAG
(Rogaland)
129 medlemmer

OMVIKDALEN
BYGDEKVINNELAG
(Hordaland)
114 medlemmer

EIDSSKOG
BYGDEKVINNELAG
(Hedmark)
105 medlemmer

NEDLAGTE LOKALLAG

HERADSBYGD (Hedmark)
HURUM (Buskerud)
BJELLAND (Vest-Agder)
BULKEN (Hordaland)
VINNES (Hordaland)
HEGGJABYGDA (Sogn og Fjordane)
STRANDA (Møre og Romsdal)
AURE (Møre og Romsdal)
HEMNE (Sør-Trøndelag)
STORSELSØY (Nordland)

SAMMENSLÅTTE LOKALLAG

ØSTRE GRUE- OG VESTSIA
BYGDEKVINNELAG
GRUE BYGDEKVINNELAG
(Hedmark)

BORE- OG KLEPP
BYGDEKVINNELAG
KLEPP BYGDEKVINNELAG
(Rogaland)



MØTER

1 476

Styremøter
og arrangement

57 955

Antall deltakere

MEST LESTE SAKER

i lokallag 2023

FEIRET 70 ÅR MED HISTORIE
Torpa Bygdekvinnelag

672 visninger

KJØTTKAKEMIDDAG PÅ
BØNDENES HUS
(ARRANGEMENT)
Svinndal Bygdekvinnelag

526 visninger

VELKOMMEN TIL
JULETREFEST 6. JULEDAG
Brandbu Bygdekvinnelag

383 visninger



Årets lokallag

Kråkstad Bygdekvinnelag

— Vi ønsker å jobbe for at alle i bygda skal ha det bra, ut ifra det vi kan bidra med. Det sier en stolt og rørt Bodil Berg som er leder i Kråkstad Bygdekvinnelag.

TEKST OG FOTO: HELLE CECILIE BERGER

Utmerkelsen betyr mye for medlemmene i laget. Det viser at ildsjelene blir sett og hørt — og kanskje enda mer nå som de er årets lag i en landsdekkende frivillig organisasjon.

— Det gir inspirasjon til alle oss som er med i laget, de sier aldri nei, sier Bodil Berg.

MØTEPLASSER FOR ALLE

Spennende og varierte aktiviteter og et brennende engasjement for å gjøre bygda levende, kjennetegner bygdekvinne i Kråkstad. De skaper aktiviteter som favner flere generasjoner som sokkestrikking til nyfødte, juletreffest for de små, strikkeopplæring i skolen, bygdekvelder, forskjellige kursaktiviteter og høstfest for de voksne, og svellesteking og lysfest i desember for de eldste på sykehjem.

— Vi er et lite lag med 48 medlemmer. Det siste året har vi fått fire nye medlemmer, sier Berg.

At dørene er åpne, er det liten tvil om. På møtene i laget er alle velkomne, medlemmer så vel som ikke-medlemmer. Eneste forskjellen, forklarer Berg, er at du som medlem får noen fordeler, eksempelvis ved kurs. I tillegg kommer fordelene som Norges Bygdekvinnelag tilbyr.

— Vår tidligere leder Astrid Hoel pleier å si at «om du ikke bor i byen så er du en bygdekvinne», smiler hun.

SAMARBEID ER GØY

Bygdekvinne i Kråkstad samarbeider gjerne med andre aktører og foreninger i bygda når det skal dras i gang arrangementer og aktiviteter.

— Vi er med under den årlige byggedagen som nå er blitt en godt etablert tradisjon. Vi hjelper gjerne til under 4H- arrangementer og trår ofte til hvis bygdeungdomslaget trenger noen staute bygdekvinne. Vi deler ut gløgg og pepperkaker når julegrana tenes ved idrettshallen, og pynter kirken og stiller i stand til kirkekaffe ved høstakkefesten hvert år, forteller Agnes Frank Kristiansen, styremedlem i Kråkstad Bygdekvinnelag.

MER SYNLIGE ENN NOEN GANG

Laget deler alle sine aktiviteter på Facebook og på egen nettside på bygdekvinnelaget.no. Det hjelper godt at de har et medlem som er flink til å forevige aktivitetene med gode bilder.



INNVIK

Feira med kofteutstilling

130 år etter at dei første ullsekkene trilla inn døra på Indviken Uldvarefabrikk var det klart for ullhelg i den gamle fabrikk. Her kunne besøkande dykke ned i alt av ull, frå sau til ferdig produkt.

TEKST OG FOTO: HELLE CECILIE BERGER

Den store, gule fabrikkbygninga er eit landemerke i Innvik og det største industribygget i tre i Nord-Europa. Under feiringa var det salsutstilling i første etasje, med kurs og foredrag i alt frå toving og strikking til islands-mønster. I andre etasje hadde bygdekvinnene fylt rekke på rekke med kofter.

Bygdekvinnene i Innvik hadde på førehand blitt utfordra til å samle inn og lage ei utstilling med kofter frå heile kommunen. Håpet om å greie å samle inn 20 til 30 kofter vart innfridd til gagns. Utstillinga var sett

saman av nærmare 100 kofter og genserar.

— Det kjekkaste er det store engasjementet utstillinga skapar. Folk er opptekne av mønster, kor gamle koftene er og om dei har ei historie. Dei eldste koftene er over 100 år gamle, seier ei entusiastisk Signe Opdal, leiar i Innvik Bygdekvinnelag.

Dei besøkande kunne glede seg over strynegenseren, strynekofter, nordfjordkofter og vestlandskofter, for å nemne noko av det utstillinga baud på.

— Er det nokon som ikkje veit kva mønster ei kofte har er det andre som kan fortelje at «eg har strikka det mønsteret, men i andre fargar» eller «det mønsteret kjenner eg frå barndommen min». Det er mange historier som delast når folk går rundt og ser på utstillinga, seier Opdal. Saman med kofteutstillinga feira Innvik Bygdekvinnelag òg 75-årsjubileum. Det gjorde dei til 100 i stil og kofter.

EIDSKOG

Kulturminnedagene

Kulturminnedagene er Norges største historie- og kulturarvsfestival. Kulturminnedagene markeres i begynnelsen av september hvert år. «MIN kulturminnedag - mangfold og inkludering i nærmiljøet» er et prosjekt i regi av Kulturvernforbundet. Prosjektet er finansiert av Sparebankstiftelsen DNB. Gjennom dette prosjektet gis støtte til arrangører som ønsker å inkludere minoriteter og barn/unge i Kulturminnedagenes aktiviteter.



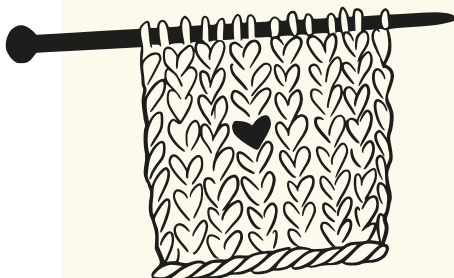
ULL & OMTANKE

custo**♥**maid

HOLUM

TEPPER SOM VARMER

Medlemmene i Holum Bygdekvinne­lag strikker lappetepper som de gir i gave til kreft­rammede. Teppe nummer 26 kom i posten til vår leder Jorun Henriksen. Med fulgte en melding som varmet like mye som teppet: «Gode tanker til deg fra alle oss som har laget dette pleddet. Vi håper det varmer.» Ull & omtanke er et nasjonalt dugnadsprosjekt som ble startet opp av designer og kunstner Vibeke Jerkaas i 2012. Lappeteppene er unike og nummererte, og gis til kreftpasienter med ønske om å gjøre hverdagen under behandlingen litt bedre.



ØSTRE UDNES

Julens tradisjonsmat i Nationen

I forkant av jula 2023 inngikk Norges Bygdekvinne­lag og Nationen et samarbeide der Nationen publiserte oppskrifter fra norsktradisjonsmat.no. Hvorfor det er viktig å ta vare på vår tradisjonsmat ble formidlet av Østre Udnes Bygdekvinne­lags Eva Øvren. Hun mener at det å videre­føre kunnskapen om norsk mat­tradisjon er verdifull.

— Jeg bruker å si at kunnskap er beredskap, sier hun og legger til:

— Når vi snakker om tradisjonsmat er jo hoved­tradisjonen at vi gjør det beste ut av de forutsetningene vi har. På Vestlandet har det vært langt mer sau, mens grisen har tradisjonelt vært sett på som et luksusdyr, men vanlig på Østlandet og i Trøndelag. Hoved­tradisjonen er å gjøre det beste ut av det vi har. Sånn tenker jeg.

ØSTRE UDNES

Det er lov å miste maska iblant

Bente Saghaugen og Sissel Bærøy ønsker alle velkommen til kreativ håndverkscafé i regi av Østre Udnes Bygdekvinne­lag. Her kan du komme når du kan og gå når du vil. Det eneste kravet de to stiller er at du senker skuldrene, deler gode ideer og er sosial.

Den nystartede håndverkskafeen holdes i serveringsdelen til Beite gårdsbutikk, på området til Hvam videregående skole i Akershus. Det var Bente som kom på ideen om å invitere til kreativ håndverkscafé. Målgruppen er pensjonister, turnusarbeidere, foreldre i permisjon, arbeidsledige og andre som er hjemme på dagtid. Det kan være godt å møtes et sted der ingen spør

hvilken jobb du har, men bare snakker om strikkeoppskrifter, ideer til bærekraftige hekleprosjekter og løst og fast, mens en varm kaffekopp og vaffelplate står på bordet.

— I dagens samfunn lever vi med høye skuldre og skal alltid være så profesjonelle. Vi trenger å endre tanke­settet vårt. Vi kan heller ta det som det kommer og snu oss på hælen om vi kommer på en god idé. Det er dugnadsånden i det frivillige og tanken om at dette fikser vi, sier Bente.

Kreativ kafé kan være et godt tilbud for dem som ønsker å delta i et varmt fellesskap noen timer en formiddag. Som én av deltagerne sa: dette er mye hyggeligere enn å sitte hjemme.

GRYTTE

HESJEDAG PÅ OLSOK

Hesjing, spikking, rømmegraut og kaffi og kaker stod på programmet då Grytten Bygdekvinne lag inviterte til olsok. Dei fleste som var med å sette opp hesja, hadde på tråd eller raka hadde vore med på det før. Alle hadde minne frå dette og diskusjonane gjekk livleg. Det vart òg spikka ein heil del knaggar av ivrige deltakarar. Rauma Husflidslag stod for dette med sine dyktige handverkarar. Grauten og kakene fall i smak – og viktigast av alt – folk fekk prata saman i det flotte sommarveret.



AKKARFJORD

Kunsten å få mye ut av lite

iFinnmark publiserte i desember et intervju med Elin Albrigtsen i Akkarfjord Bygdekvinne lag der hun fortalte hvordan hun lagde julemat av gamle oppskrifter.

I Akkarfjord på Sørøya utenfor Hammerfest lages julematen som den bestandig har gjort. På den gamle familiegården ytterst i havgapet bor Elin sammen med mannen Trond.

— Samfunnet har lenge vært i en bruk-og-kast-tilstand. De fleste vet ikke hvordan man stopper en sokk. Én sokk med et lite hull er nok til at et helt sokkepar går i søpla. Sånn var det aldri før, og sånn tror jeg heller ikke det kommer til å være i fremtiden. Det samme gjelder mat; en del av den viktige kunnskapen vi sitter på, er i ferd med å gå tapt. Det å tenke lokalt og helhetlig, er jo selve essensen av begrepet bærekraft, sier den driftige bygdelagskvinnen i Akkarfjord.

— Interessen for å bekjempe matsvinn og lage god mat på rester er økende. Det er bra. Romjula forbinder jeg med

restemat. Tredje juledag gjør vi alltid opp status i kjøleskapet, og baserer middagen på hva vi har. Mat er mat, ikke søppel. Vi kaster ikke mat – en anekdote jeg er oppvokst med. Faren min hadde mange søsken og har opplevd knapphet på mat. Han var derfor opptatt av at det skulle være nok mat til alle, men at vi skulle spise opp det vi fikk, husker Albrigtsen.

På hjemmesiden norsktradisjonsmat.no, en side utviklet av Norges Bygdekvinne lag, finnes gode råd til videreutvikling fra rådgivere i Prosperastiftelsen. Høsten 2023, ligger tusen oppskrifter på populære tradisjonsmatretter fra hele Norge tilgjengelig.

— Frivillige fra Norges Bygdekvinne lag har gjort et formidabelt stykke dugnadsarbeid med å samle inn oppskrifter fra hele landet. Litt sånn som Asbjørnsen og Moe gjorde på 1800-tallet, bare med mat. Her kan man finne oppskrifter på julemat, julebakst eller julepållegg som baserer seg på billige, norske råvarer av høy kvalitet, forteller Elin til iFinnmark.



**Å tenke lokalt og helhetlig,
er selve essensen av
begrepet bærekraft**

ELIN ALBRIGTSEN,
AKKARFJORD BYGDEKVINNE LAG

Gjerne sjølforsynt, men maten skal ikke være grisete

Bygdeslakter Cato Taalesen tar til orde for å utnytte innmaten på dyret i en artikkel i Ringsaker blad.

— Jeg tror vi er blitt litt for moderne og stempler mat som ikke ser delikat ut for å være æsj. Så vi kan gjerne være sjølforsynte, men maten skal ikke være grisete, sier han i et intervju med Ringsaker blad. Til tross for at bygdekvinnene forsøker å kurse folk og vise hvilke spennende muligheter som finnes, medgir Gunn Marit Boine, leder i Ringsaker Bygdekvinne­lag, at det er en lang vei å gå.

— Hvis du skal snu trenden må du få med deg de store aktørene og kjøre prosjekter på grunnskolen og kokkeskoler. Man kunne for eksempel hatt en felles pengepott som ulike lag og foreninger kunne søke om støtte til for å gjennomføre prosjekter rettet mot innmat. Men det ville blitt svært omfattende og politikerne måtte komme på banen for å muliggjøre noe sånt, sier Boine til Ringsaker blad.

Janne Sofie Boine Bratberg og Halvard Tørud fra Lerka 4H steker blodpannekaker sammen under Ringsaker Bygdekvinne­lags tradisjonsmatdag for Lerka 4H.



IKKE LEGG NED NÆRSKOLEN VÅR

Vi mener at den lokale skolen har en stor betydning for livet i bygda og ikke minst for bygdas barn. Sysle skole er viktig for bevaring og utvikling av et rikt bygdemiljø. Vi har barnehager, idrettslag og engasjerte frivillige i skolekretsen. Det vil det være synd å miste, for hva skjer med barnehagene og de frivillige dersom det kjente og kjære forsvinner? Konsekvensene av en nedleggelse vil være fraflytting

fra bygda vår. Barnefamilier som ønsker å bo på bygda, men som ikke får en nærskole, vil se på andre kommuner som en mulighet. Gerd Marit Ingvolstad, leder i Snarum Bygdekvinne­lag, Forkortet leserinnlegget i Bygdeposten.

Konsekvensene av en nedleggelse vil være fraflytting fra bygda vår





Tenk smart med grønt boliglån



Eier du, eller har du planer om å kjøpe en energieffektiv bolig? Da kan du få gunstig rente med vårt grønne boliglån. I Landkreditt er vi opptatt av bærekraft. Derfor gir vi ekstra gunstig rente til deg som har, eller skal kjøpe, en bolig med energimerke A eller B.

Sjekk våre lånemuligheter på landkreditt.no

Eff.rente 4,01 %, 2 mill o/25 år,
kostnad kr 1.147.533, totalt 3.147.533 kr.



Landkreditt

*Vi er blitt klappet fram.
Alle har heiet på oss.
Bygdefolk, hyttefolk og
helt ukjente folk.*

— Sølvi Gammelsrød



Bygdekvinne til VM i ost

Det er aldri for sent å begynne med noe nytt, tenkte Sølvi Gammelsrød. For tre år siden startet hun opp osteproduksjon i Rygge meieri. I år stilte hun med sine oster i VM.

TEKST: HELLE CECILIE BERGER
FOTO: TRUDE HENRICHEN

Sølvi sa opp sin faste jobb i en alder av 46 år. Det å lage ost hadde allerede vært en hobby i flere år. Nå ville hun gjøre det til sin profesjon.

Sølvi reiste til Undredal og fikk en komprimert utdannelse i osteproduksjon av Norges store ostelæremestre Pascale Baudonnel og Ragnhild Nordbø. Hun fikk hospitere hos andre ystere og gikk forskjellige kurs.

ALLE HEIET PÅ SØLVI

Det kom godt med at Sølvi og mannen Stig driver et av Norges ledende økologiske melkebruk, Bjølsund gård. Kyrne

deres produserte mer melk enn de kunne levere innenfor grensa av melkekvoten. På kveldsturer gikk Sølvi forbi gamle Rygge meieri, en vakker, rød teglstensbygning som ligger rett ved togstasjonen i Rygge. Den ville være perfekt til osteproduksjon. Hun og Stig tok kontakt med Rygge mølle-handelsforening som eier bygget. Alle i foreningen var positive. — Vi er blitt klappet fram. Alle har heiet på oss her. Bygdefolk, hyttefolk og helt ukjente folk, sier Sølvi rørt.

MÅ HA TRUA

Rådet hun fikk var å starte opp med brie, en ost som ikke trenger mye lagring. Utfordringen er at det å lage brie i små mengder på kjøkkenbenken er noe helt annet enn å lage brie i et større produksjonslokale. Det skal så lite til før det blir feil. Sølvi hadde mange utfordringer med Bjølsund Brie før den ble stabilt god. Underveis i prosessen spurte Stig forsiktig om hun kanskje skulle prøve seg på noen andre oster. Heldigvis knakk Sølvi koden til slutt. Bjølsund brie så dagens lys. I 2021 dristet Sølvi seg til å melde på brien til NM i ost. Profesjonelle fagfolk ville bedømme osten og hun ville få viktig og konstruktiv tilbakemelding.

— Arne Hjeltnes var konferansier under NM. Da han ropte opp Bjølsund brie som norgesmester ble jeg helt skjelven. Det var stort, sier Sølvi.

OSTE-VM

I slutten av oktober ble verdensmesterskapet i ost arrangert i Trondheim. Her konkurrerte 4.500 oster om å bli best i verden. Deltagerne kom fra 42 land, noen helt fra India og Australia. Tenk, Rygge meieri vant sølvmedalje for sin nye ost Askebrie og bronsemedalje for Bjølsund Brie. Aske-brien har Sølvi lært seg etter å ha oppsøkt meierier i Australia under et ferieopphold.

TØR Å PRØVE

Da Sølvi giftet seg med Stig i 1995 meldte hun seg inn i bygdekvinnelaget i Rygge. Gründeren deler mer enn gjerne gode råd med andre bygdekvinner som går med en drøm om å starte opp sitt eget.

— Vær trygg på deg selv og at det du lager er godt nok. Det som er godt nok for deg er godt nok for andre, sier Sølvi.

— Det er mange gårdsbutikker som tar inn og selger nye håndverksprodukter.

Jenny på Jørem

På gården Jørem ved Namsen i Nord-Trøndelag bor Jenny, en travel bygdekvinne med overnattings- og serveringssted, kornproduksjon, egen mølle og bakeriutsalg. Vi har besøkt Jenny for å høre mer om bakst med gamle kornsorter og hvordan hun steker brød i vedfyrt bakerovn.

TEKST: EVA DYBWAD ALSTAD/SIRI BRUEM
FOTO: LEIF ARNE HOLME



Ideen om et bakeriutsalg på Jørem kom da de skulle restaurerte det gamle bakehuset på gården. Etter et kurs om brødbaking med gamle kornsorter begynte ballen å rulle. Jenny har benyttet seg av kompetansetilbudet «Matnavet på Mære», ett av fem regionale kompetansenettverk for lokalmat.

— Matnavet har vært viktig for utviklinga her på gården. De tilbyr kurs, seminarer, bidrar med relevant kompetanse og er lite byråkratiske, sier hun.

I tillegg til kurs har Jenny hospitert hos kjente bakere og hatt besøk av fagfolk. Innovasjon Norge har bidratt med økonomisk støtte. Samarbeidet med andre gründere har også vært inspirerende.

— Nettverket «Elvelangs Namsen» betyr mye for oss som driver småskala næring i området, sier hun.

TÅLMODIGHET GIR GODE BRØD

De gamle kornsortene som dyrkes på Jørem har svakere gluten og krever god tid til bakeprosessen. Til gjengjeld har de et større næringsinnhold og er lettere fordøyelig enn de moderne kornsortene. Brøddeigen settes dagen før baking og står kjølig natten over til heving. Med lang hevetid bruker Jenny bare en liten bit ferskgjær i deigen.

Jenny baker også surdeigsbrød. Da bruker hun surdeigskultur som hevemiddel. På Jørem mates

surdeigskulturen med mel som er dyrket på gården.

FYRER OPP DAGEN FØR

God tid er viktig når du skal fyre opp en vedfyrt bakerovn. Dersom ovnen ikke er blitt brukt på en stund, legger Jenny den første veden i ovnene seinest et døgn før hun skal bake brød. Utover dagen fylles ovnen med ved tre til fire ganger.

Kvelden før brødbakinga er ovnen i god fyr, temperaturen kan ligge på 400 grader. Neste dag er Jenny tidlig oppe. Gjærdeigen hentes ut fra kjøla, deles opp i passende emner, knas og settes til heving. I tillegg følger hun med på temperaturen i ovnen. — Temperaturen kan ikke skrues opp i en vedfyrt bakerovn. Her må vi smi mens jernet er varmt, smiler hun.

Surdeigsbrødene steikes først, mens ovnen er på det varmeste. Displayet på termurmetret viser minst 250 grader. Bli temperaturen for lav siger deigen ut. Brød som stekes i form tåler lavere varme ned mot 230 grader. Det er som regel nok å steke brødene i en halvtimes tid.

Før vi rekker å vende nesa hjem med bagasjerommet fullt av kaker og brød, strømmer kundene til bakeriutsalget. Baksten er populær i bygda og mange er faste kunder.

— Jeg blir så god i magen av brødet fra Jenny, forteller én av dem.



Foto: Veslemøy Tvetter Alm

Oddrun Merete Sagevik, leder i Hedmark Bygdekvinnelag, er engasjert konfransier i NM-finalen.

Distriktslag på reisepodkast

På familiedagen til Hedmark Bygdekvinnelag på Hamar var det duket for avspark på et flunkende nytt reiseprogram. Hein Michaelsen og Are M. Rønningen står bak podkasten «Pubcasten». I juni reiste de to uker rundt i Innlandet for å oppdage og vise fram kortreiste opplevelser i «Operasjon Reisefot».

— Med dette konseptet ønsker vi å slå et slag for det lokale reiselivet og alle de som jobber hardt med å tilby oss kortreist og god mat, forteller Hein og Are.

Oddrun Merete Sagevik og Anne Kalfoss i Hedmark Bygdekvinnelag ønsket Pubcasten lykke til på reisen. Med i bagasjen fikk Hein og Are reisetips om spennende steder å besøke og invitasjon til bygdekvinne over hele fylket.

I flere av episodene til Pubcasten på Facebook og YouTube møtte vi bygdekvinne som fortalte om sitt engasjement. Ei av dem som ble intervjuet var Veslemøy Tvetter Alm, styremedlem i Hedmark Bygdekvinnelag og medlem i Eidskog Bygdekvinnelag. Veslemøy er opptatt av beredskap og matkunnskapen som de eldre bygdekvinne formidler til yngre generasjonene. Det å ta vare på, reparere, bruke hele dyret, safting og sylting av bær og kunnskap om hva slags sopp vi kan spise er viktig å formidle videre. Veslemøy setter pris på lærdommen fra eldre generasjoner og prøver å suge til seg mest mulig.

— Dette er kunnskap bygdekvinne har sittet på i alle år, men som jeg ser at min generasjon har mistet. Vi er mange som sliter med å vite hvordan vi holder maten frisk hvis vi må greie oss uten strøm i mange uker, sier hun.

Blodig alvor under NM i potetskrelling

Heiagjenger med plakater og norske flagg fylte teltet under årets NM-finale i potetskrelling på Landbruk og Sirkus på Berg Vestre på Løten i Innlandet. — Dette var magisk.

TEKST FRA NATIONEN.NO 19. OKTOBER

Det er nesten en ut-av-deg-selv-opp-levelse. At vi skulle få en slik respons. Fy søren det er gøy, sier distriktsleder Oddrun Merete Sagevik i Hedmark Bygdekvinnelag til Nationen.

16 finalister kjempet om den gjeve Norgesmestertittelen. Sagevik forteller at hun ble litt «satt ut» da 650 mennesker presset seg inn i teltet for å få med seg

finalen. Hun berømmer årets vinner, Ingrid Thommessen, som nok en gang vant NM i potetskrelling og forsvarte tittelen. Thommessen skrelte over 1,04 kg i semifinalen og 920 gram i selve finalen på to minutter. — Det går så fort! Hun sto med en arm full av senebetennelse, men hadde bestemt seg for at hun skulle delta, for tittelen skulle ikke gå over Mjøsa eller noen andre steder.

Det har vært viktig for bygdekvinnelaget å snakke om hvor unik poteten er, mens de har stått ute på kvalifiseringer og stander rundt om i landet. — Vi ønsker å få fram i lyset at denne unike grønnsaken, med sin allsidighet er en viktig beredskap for oss mennesker. Vi kan overleve av poteten. Den har reddet Norge fra sult under krigen. Det er viktig at vi tar til oss at den er kostnyttig, tradisjonsrik og at den har en allsidighet som du kan bruke til alt i hverdagen, sier Sagevik.

TELEMARK BYGDEKVINNELAG

Fast inventar på Dyrsku'n

Dette er en fin arena for å synliggjøre bygdekvinnelag og løfte frem våre satsninger og verdisaker til alle besøkende. Vi treffer bygdekvinner fra hele landet, møter gamle kjente og skape nye kontakter.

TEKST OG FOTO: TELEMARK BYGDEKVINNELAG

Dyrsku'n er Norges viktigste møteplass for mat og landbruk, handel, politiske debatter, foredrag og rotekte opplevelser. I over 150 år har handels- og landbruksmessa, folkefesten og fesjået Dyrsku'n samlet opp mot 90 000 mennesker fra hele Sør-Norge. Telemark Bygdekvinnelag har vært en del av Dyrsku'n gjennom samarbeid med Telemark Bondelag og Telemark Landbrukskrets i mer enn 50 år. Samarbeidet mellom landbruksorganisasjonene er godt innarbeidet.

For 23 år siden ble det opprette kontakt mellom bygdekvinner fra Telemark med en gruppe estiske kvinner. De er fra flere husflidslag i Estland. Telemark Bygdekvinnelag har støttet dem med ulike behov. De estiske kvinnene dannet en gruppe som skulle få selge sine håndverksprodukter på Dyrsku'n. Telemark Bygdekvinnelag har tidligere støttet dem med salgstelt og bodplass. I dag er de

selvhjulpne og selger sine flotte håndverksprodukter på Dyrsku'n. De hører til hos oss.

De siste 12 årene har vi vært på «Møt landbruket» på Låven. Vi har fått fint kjøkken som er godt utstyrt. Dyrsku'n er en arena som er viktig for Telemark Bygdekvinnelag sammen med våre lokallag. Her har vi også god anledning til å verve nye bygdekvinner. Et behov vi observerte over flere år var et stelle- og ammerom, og det har vi fått på plass sammen med Dyrsku'n.

Standen til bygdekvinnelaget har hatt ulike tema, der bygdekvinnelaget har vist seg som en tradisjonsbærer av matkulturen vår. Medlemmer av bygdekvinnelag fra hele fylket har bidratt til at publikum får kjenne lukten av og smakt på nystekte potetlomper, flatbrød, lapper/sveler og tilslørte bondepiker. De to siste årene har

vi vært med på å jobbe frem bevisstgjøring om beredskap. Vi har hatt plakater med budskap som handle lokalt, spis i sesong, dyrk selv og bruk hele dyret.

I 2023 ble Anders Norderum i Datsja berdeskaphage invitert. Han holdt foredrag i det stappfulle Landbruksteltet. Senere gjestet han standen vår og solgte boka «Berdeskaphagen».

2023 arrangerte vi vårt første Telemarksmesterskap i potetskrelling med over 30 deltakere. Deltakerne var av begge kjønn, fra 10 til 70 år. Åsmund Nordstoga åpna tevlingen med udfremføring av et eget stev om poteten. Mesterskapet hadde flott deltagelse, mye humor og gode resultater. Telemarkmesteren gikk videre til finalen i NM i potetskrelling og vant sølvmedalje.



For Telemark Bygdekvinnelag er Dyrsku'n en arena for å bevisstgjøre de besøkende om viktigheten av beredskap.



VESTFOLD

Matfest på nytt Geitmyrasenter

Vestfold Bygdekvinneleg ble med på festen da Geitmyra åpnet nytt matsenter for barn i Tønsberg. Her skal skoleelever lære om vår mathistorie gjennom mattradisjoner fra ulike epoker. Vestfold Bygdekvinneleg ble med på åpningsfesten. Bygdekvinneleg inviterte barn til å steke minisveler. 3 000 barn og voksne kom innom denne dagen. Det var nok å gjøre.

— Vi hadde laget 120 liter svelerøre med mel fra Kvelde mølle. Mange av barna hadde aldri sett en takke før og syntes det var morsomt å hjelpe til. Det var kjempegøy å se alle de entusiastiske barna, forteller Lene Kristin Bråtejerde, leder i Vestfold Bygdekvinneleg.

Bygdekvinneleg i Hordaland

Ein fantastisk Bygdekvinneleg. Huglo Bygdekvinneleg diska opp med kjempeinteressant program og flott servering. Me var på ovnmuseet hos Eline Brundtveit. busstur til sørodden av øya der Wenche Taranger fortalde oss om det viktigaste som var å sjå. På turen tok me og ein tur innom lokal gardsbutikk med blomar, garn og ymse gåveartiklar. Det var besøk i dyrehagen på Myrvold gard, der me fekk sjå over 40 ulike dyr, frå Noreg og eksotiske strøk. Til slutt var det servering i gymsalen for de 72 deltakarane. Praten gjekk og alle kosa seg. Loddrekning og allsang vart det òg.



SØR-TRØNDELAG

Hektiske og morsomme dager

Sør-Trøndelag Bygdekvinneleg inviterte til potetkakebaking for barn under Trøndersk matfestival i Trondheim. Festivalen ble arrangert i starten av august.

Til sammen ble det laget 1 012 potetkaker. 24 kilo poteter ble kokt og most. 23 medlemmer fra distriktslag og lokallag sto for utstyret og virket som instruktører under festivalen. I alt deltok bygdekvinneleg fra 10 lag. Standen var populær med mye besøk av små kakebakere som fikk en flott og viktig introduksjon til tradisjonsbakt og gode, lokale råvarer.



Reduser matsvinnet — øk matberedskapen

Den beste matberedskapen i den urolige tiden vi lever i er å sikre den løpende norske matproduksjonen. I tillegg må alle ha økt oppmerksomhet på matsvinnets betydning i beredskapssammenheng. Innen 2030 er målet å halvere matsvinnet målt i kilo per innbygger i dagligvarehandelen og hos oss forbrukere. I 2021 ble det kastet 84,7 kilo mat per innbygger i Norge. For å oppfylle FNs bærekraftsmål må vi ha 50 prosent reduksjon av matsvinn innen 2023. Bygdekvinneene mener at en større del av den norske produksjonen av landbruksvarer må bli menneskemat, og alle aktørene i næringskjeden må bidra til å gjøre dette mulig. Regjeringen opprettet i februar 2023 et utvalg som skal utrede tiltak for å halvere matsvinnet.

Årsmøtet i Nord-Trøndelag Bygdekvinne- og ungdomslag ønsker en debatt blant oss forbrukere om kvalitetskrav på spesielt frukt og grønnsaker. Bygdekvinne- og ungdomslaget ønsker at dette også skal vektlegges av matsvinnutvalget og i utarbeidelsen av strategier for bedre matberedskap. Årsmøtet i Nord-Trøndelag Bygdekvinne- og ungdomslag.

Alle må bidra med det dei kan

Samarbeidsorganisasjonane bygdekvinne- laget, bygdeungdomslaget og bondelaget vil i år samarbeide om eit Bygdeløft 27. oktober - 5. november.

Det skjer så mykje bra på bygda, og dette ynskjer vi ha fokus på. Saman kan vi alle vera med å gje bygda vår eit løft. Anten ved å vera med å arrangere noko eller møte opp når noko blir arrangert. Vi må veraause med heiaropa til dei som stiller opp år etter år. Der vi sjølve ikkje strekk til bør vi vera glade for kvar ein som kan.

Vi treng desse bygdeløfterane, dei som stiller opp, år etter år, utan eigen gevinst, utan den gode følelsen av å gjere noko for andre, og det gode samhaldet som det ofte blir når det er dugnad. Heia bygda! Heia bygdeløfterane!

Utdrag frå lesarinnlegg, Gudbrandsdølen Dagningen 31. oktober, Borgny Sletten, leder Oppland Bygdekvinne- og ungdomslag.



Sats på toget

— Tog for alle, tog for klima, tog for pendlarar, tog for skulebarn, tog for liv i bygdene, seier Telemark Bygdekvinne- og ungdomslag.

Telemark Bygdekvinne- og ungdomslag ønsker å koma med ei kraftig oppmoding etter endringa av togtidene på Sørlandsbanen. Dei ønsker liv og busetting i alle bygder, i tillegg til miljøretta infrastruktur.

— Me i bygdekvinne- og ungdomslaget jobbar med alt av nærmiljø. Fylkeslaget er engasjert. Me meiner mellom anna det er viktig med skuletog slik at ungdommen i Drangedal kan bu heime og ikkje på hybel, seier Laila Glittenberg Moen, som er leiar i Telemark Bygdekvinne- og ungdomslag.

Telemark Bygdekvinne- og ungdomslag ber alle som jobbar med togplanane ta omsyn til alle borgarar.

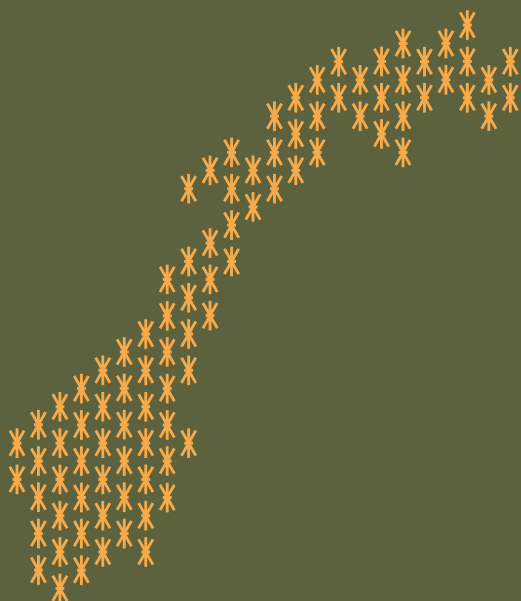
— Me ønsker ein politikk som held landet levande i alle delar. Me ønsker befolkning, ikkje avfolkning.

Artikkel i Drangedalsposten 29. desember.

Gi bygdekvinne- og ungdomslaget plass i det lokale beredskapsarbeidet

Beredskap er å forberede seg på en uventet situasjon som naturkatastrofer eller forsyningsbrudd i strøm, diesel, mat eller vann. Troms Bygdekvinne- og ungdomslag har kunnskap og ressurser som er viktig for mange hvis en krise oppstår. Kunnskap om lokal matproduksjon er viktig, spesielt når en krise oppstår. Vi vil derfor ha en plass i kommunenes beredskapsråd og ber politikere i Troms om å gi plass til lokale bygdekvinne- og ungdomslag. Bygdekvinne- og ungdomslaget i Troms ønsker også å være en ressurs der man fokuserer på opplæring av nye generasjoner. Vi har fokus på trygg matkunnskap om bearbeiding av lokale råvarer fra jord til bord.

Vi ber om at politikere i Troms tar gode beslutninger slik at vi sammen bidrar til at det fortsatt produseres mat i Troms og at den videreføres, selges og spises her i nord. Årsmøtet i Troms Bygdekvinne- og ungdomslag.



Distriktsstyrer



ØSTFOLD BYGDEKVINNELAG

Leder: Barbo Kvaal
Nestleder: Johanne Norum
Kasserer: Hilde Kraggerud
Medlem: Anne Lovise Eriksen
Medlem: Borghild Grav Strekerud
Medlem: Anne Marie Indrehus
Medlem: Kristin Bjerke
Varamedlem: Nina Garder
Varamedlem: Anne Mette Amundsen

AKERSHUS BYGDEKVINNELAG

Arbeidsstyret: Marit Helene Lund
Sekretær: Maren Kjøberg
Kasserer: Kate Nørve
Studieleder: Anne Trehjørningen
Medlem: Cristin Retvedt
Medlem: Laila Grastvedt
Varamedlem: Karin Grimsrud

OPPLAND BYGDEKVINNELAG

Leder: Borgny Sletten
Nestleder: Gudrun Hage Høvren
Margareth Glasøy
Mari Andresen
Ingrid Marie Hareland Espeseth
Anne Grete Moen
Varamedlem: Ingerid Lyngnes

HEDMARK BYGDEKVINNELAG

Leder: Oddrun Merethe Rosvoll Sagevik
Nestleder: Anne M. Wea Kalfoss
Sekretær: Magnhild Svarstad Skau
Kasserer: Irene Kaupang Tangen
Studieleder: Veslemøy Tvetter Alm
Medlem: Yvonne Knol
Varamedlem: Mette Midtdal
Varamedlem: Sissel M. Ophus
Varamedlem: Karin Rugsveen

BUSKERUD BYGDEKVINNELAG

Leder: Aud Teigen Gjerde
Nestleder: Anne Britt Jellum
Sekretær: Eva Dahler
Medlem: Ingrid Marit Terum
Medlem: Karen Marie Aas
Varamedlem: Kristin Baalerud
Varamedlem: Ranveig Solumshengset
Varamedlem: Mette Rustand

HORDALAND BYGDEKVINNELAG

Leder: Åsa Gunnarsdottir
Nestleder: Astrid Lunestad
Sekretær: Siv Helle Prestegard
Kasserer: Helga Fossheim
Medlem: Maries Custers
Varamedlem: Liv Solfrid Lono

VESTFOLD BYGDEKVINNELAG

Leder: Lene Kristin Bråtejorde
Nestleder: Tove Moland
Sekretær: Åse Marie Holm
Kasserer: Helene Flo Kjennerud
Medlem: Gerd Helgeland
Varamedlem: Siv Sommerstad
Varamedlem: Ambjørg Marie Akerholt
Varamedlem: Beate Therese Lanner

MØRE OG ROMSDAL BYGDEKVINNELAG

Leder: Liv Borghild Hildre
Nestleder: Nelly Yttelri
Sekretær: Aud Solveig Pedersen
Malmedal
Kasserer: Else Margrethe Aasen
Medlem: Bjørg Sætren Kleppe
Varamedlem: Gunda Bele
Varamedlem: Sylvi Heringstad

VEST-AGDER BYGDEKVINNELAG

Leder: Walborg Njerve Lohne
Nestleder: Ellen Ubostad Haaland
Sekretær: Kirsti Øydna
Kasserer: Astri Mikalsen
Medlem: May Britt Sirnes
Varamedlem: Marit Nessa Østebø
Varamedlem: Aslaug Bjerland
Varamedlem: Astri Rue



SOGN OG FJORDANE BYGDEKVINNELAG

Leder: Signe Opdal
Nestleder: Bjørg Ladehaug
Sekretær: Sølvi Espeland Hope
Medlem: Britt Tone Kvalheim
Medlem: Reidunn Leirdal
Varamedlem: Hanne Grimelid
Varamedlem: Frida Refsum
Varamedlem: Berit Rygg Hestenes

SØR-TRØNDELAG BYGDEKVINNELAG

Leder: Laila Iren Veie
Nestleder: Turid K. Simundset
Sekretær: Kjersti Ngozi Furuseth
Kasserer: Else Johanne Visnesbakk
Medlem: Berit Stene
Varamedlem: Bente Bø
Varamedlem: Bente Horvli

AUST-AGDER BYGDEKVINNELAG

Leder: Liv Bruskeland Holm
Nestleder: Christin Sandland
Sekretær: Kjersti Fossing
Kasserer: Maj Britt Stenjør
Medlem: Kari Hagelia Olstad
Varamedlem: Mona H. Seljås
Varamedlem: Evlyn Honnemyr

NORD-TRØNDELAG BYGDEKVINNELAG

Leder: Anne Irene Myhr
Nestleder: Åse Gresseth
Sekretær: Marit Lianes
Kasserer: Gina Søraker
Medlem: Ane Alti
Varamedlem: Line Austli Langli
Varamedlem: Dagunn Moum
Varamedlem: Toril R. Bjerken

NORDLAND BYGDEKVINNELAG

Leder: Hilde Furuseth Johansen
Nestleder: Laila Lockert
Sekretær: Linda Nordlie
Kasserer: Bjørg Carlsen
Medlem: Ann-Merete Jentoft Åsheim
Varamedlem: Anette Seljehaug

ROGALAND BYGDEKVINNELAG

Leder: Marianne Jøsang
Nestleder: Åse Berit Fidjeland
Medlem: Margrethe Tytlandsvik
Medlem: Gro Mabel Anda
Medlem: Inga Lill Håkull
Medlem: Aslaug Sandanger
Medlem: Alice Tengesdal
Varamedlem: Astrid Skretting
Varamedlem: Liv Siqveland Borgersen
Varamedlem: Kristin Skare

TELEMARK BYGDEKVINNELAG

Leder: Laila Glittenberg Moen
Nestleder: Tora Skjerkholt Aarnes
Sekretær: Gunn Asborg Botnen
Kasserer: Helene Flo Kjennerud
Medlem: Silje Hegnastykket
Medlem: Silje Marie Søreide Thommesen
Varamedlem: Oddrun Ynnesdal
Varamedlem: Gudrun Bø
Varamedlem: Grete Garstad
Varamedlem: Jane Salte Garseth

TROMS BYGDEKVINNELAG

Leder: Wenche Michelsen
Sekretær: Elsa Tollefsen
Kasserer: Cathrine Søyland Guttormsen
Medlem: Anne Gardsteig Strømsmo
Varamedlem: Dagfrid Killengren
Varamedlem: Torun Bones Sandvik

FINNMARK BYGDEKVINNELAG

Kontaktperson: Wenche Pettersen

Styrets arbeid

Styret i Norges Bygdekvinnelag har hatt et aktivt og godt arbeidsår. Trenden med medlemsnedgang har snudd til oppgang, og i 2023 vokste antall medlemmer i Norges Bygdekvinnelag med 190 medlemmer.

Styrets oppgave er å sikre drift og utvikling av organisasjonen i tråd med Landsmøtes vedtak og organisasjonens styringsdokumenter. I 2023 har arbeidsgruppen for bedre utnyttelse av organisasjonsstrukturen i Norges Bygdekvinnelag avsluttet sitt arbeid. Forslag til tiltak legges frem på landsmøtet i 2024 og etter en bred høring i organisasjonen. Den andre arbeidsgruppen har gitt råd om tiltak for å sikre organisasjonens rolle som læringsarena gjennom kurs og opplæring. Disse ligger tilgjengelig på bygdekvinnelaget.no.

Alle møteplasser som distriktsårsmøter i mars, distriktsledersamlingen i april og inspirasjonsseminaret i Stavanger i november, er gjennomført. Styremedlemmene har vært representert på alle disse. Under Arendalsuken i august arrangerte Norges Bygdekvinnelag seminaret «Hvor blir det av skolematen?». Her var styret representert, og styremøtet i august ble lagt til Arendal. Gjennom høsten 2023 sto styret ansvarlig for gjennomføring av Organisasjonsskolen. Dette som et ledd i å styrke organisasjonskompetansen i organisasjonen. Styret har i løpet av året hatt seks styremø-

ter herav fire fysiske og to digitale. Arbeidsutvalget har hatt seks møter, alle digitale. Styrets medlemmer har vært representert på 138 møter og arrangementer. Det er i alt behandlet 32 saker i styret. Norges Bygdekvinnelag er representert i styret og representantskapet i Norges Bondelag og Norges Bygdeungdomslag. Disse representantene har representert og fulgt opp sine verv på en god måte.

Til jordbruksforhandlingene spilte styret inn krav om bedre velferdsordninger for kvinnelige bønder i jordbruket, og at matkunnskap må inngå som en del av Norges arbeid med matsikkerhet og matberedskap.

Hvert styremedlem er kontaktperson for to til tre distriktslag, og rapporterer til styret om aktiviteter i distriktslagene og vis a versa. Denne dialogen foregår nå digitalt og i forkant av styremøtene. Ordningen gir god informasjonsflyt, utveksling av kunnskap og erfaringer på tvers av distriktslagene. I tillegg blir distriktsledere invitert til digitalt møte etter hvert styremøte i Norges Bygdekvinnelag.

STYRET 2023

LEDER

Jorun Henriksen

NESTLEDER

Kari Frank

Sanna Røhr (fra 3. september)

STYREMEDLEMAR

Monika Frisvold Vågan

Marit Green Tymczuk

Eva Dybwad Alstad

Ellen Margrethe Garn

Marit Blekastad

VARAREPRESENTANTER

Sanna Røhr

1.vara til 3. sept

Signe Opdal

2. vara til 3. sept og 1. vara fra 3. sept

Borgny Sletten (3. vara til 3. sept)

NORGES BONDELAGS

REPRESENTANT

Arthur Salte

Vara: Marte Iversen

NORGES BYGDEUNGDOMSLAGS

REPRESENTANT

Inger Johanne Sveen (fram til juli)

Sigrid Heringstad

Vara: Henrik Nordthun Gjerstsen

ARBEIDSUTVALGET

Jorun Henriksen

Kari Frank

Monika Frisvold Vågan

Vara: Eva Dybwad Alstad



Administrasjonen

Administrasjonen har ansvar for den daglige driften og utviklingen av Norges Bygdekvinnelag, i tråd med Norges Bygdekvinnelags styringsdokumenter som vedtas på landsmøtet og gjennom vedtak i sentralstyret.

De ansatte tilrettelegger for sentrale arrangementer og aktiviteter i organisasjonen, forbereder grunnlaget for sikring av inntekter gjennom offentlige tilskudd, sponsorer og nasjonale prosjektsøknader, følger opp samarbeidspartnere og det interessepolitiske arbeidet, samt drift av medlemsregisteret, medlemspleie og rekruttering.

Gjennom bygdekvinnelagets nettside, Facebook, Instagram, medlemsbladet Bygdekvinner og medlemsregisteret formidles informasjon, kunnskap og aktiviteter i hele organisasjonen. Det sendes

ut to lokallagssendinger i året. Det tilbys gratis kurs og support i bruk av egne nettsider og sosiale medier til lokallag og distriktslag.

Norges Bygdekvinnelag er eier av nettstedene bygdekvinnelaget.no og norsktradisjonsmat.no, og driftes av administrasjonen.

Administrasjonen ved generalsekretær er sekretær for styret i Norges Bygdekvinnelag. Administrasjonen holder til i Landbrukets Hus, Hollendergata 5 i Oslo.

ANSATTE 2023

GENERALSEKRETÆR

Cecilie Aurbakken
Daglig leder for administrasjonen i Norges Bygdekvinnelag

ORGANISASJONSKONSULENT

Marie Aaslie
Medlemsregister og medlemspleie

REDAKTØR OG KOMMUNIKASJONSRAÐGIVER

Helle Cecilie Berger
Redaktør for Bygdekvinner bygdekvinnelaget.no og norsktradisjonsmat.no, samt sosiale medier

ORGANISASJONSRAÐGIVER

Astrid Seime
Arrangementer, organisasjonsutvikling, interessepolitisk arbeid

FAGRÅDGIVER

Sosan Asgari Mollestad
Mangfold og inkludering, prosjektleder for «Sammen for inkludering»



Styrets beretning 2023

Lagets formål er å samle kvinner som ser betydningen av aktive bygdemiljø og primærnæringene. Norges Bygdekvinnelag er en partipolitisk nøytral organisasjon som skal ivareta kvinnene og bygdefolkets kulturelle, sosiale og økonomiske interesser og bygge på likeverd, demokrati og kristen kulturarv.

Norges Bygdekvinnelag har 404 lokallag og er representert i alle fylker. Norges Bygdekvinnelag sentralt holder til i Landbrukets Hus i Hollendergata 5 i Oslo.

Aktiviteter i 2023

Bygdekvinnelaget har innenfor rammene av budsjettet gjennomført aktiviteter i henhold til styringsdokumenter som budsjett, politisk plattform, strategi mot 2026, arbeidsplan for 2023-2024 og vedtak fattet på Landsmøtet i Norges Bygdekvinnelag i 2022.

Norges Bygdekvinnelag har for 2023 en vekst i antall medlemmer. Dette skyldes først og fremst økt aktivitet i lokallagene.

Norges Bygdekvinnelag fikk i desember 2023 fornyet sin status som rådgivende organisasjonen for UNESCO for sin kunnskap om tradisjonell matkultur i Norge, samt innvilget støtte fra Sparebankstiftelsen til det landsomfattende prosjektet «Nøysom» for 2024-2025.

Sentralt har det vært stort fokus på å synliggjøre den lokale matkunnskapens betydning for matsikkerhet og beredskap for Norge, og i forbindelse med myndighetenes arbeid med nye nasjonale kostråd. Norges Bygdekvinnelag har i 2023 videreført sitt arbeid med inkludering og mangfold gjennom pilotprosjektet «sammen for inkludering» finansiert av Sparebankstiftelsen. Norges Bygdekvinnelag har med sine lokallag deltatt aktivt i det nasjonale «Bygdeløftet» i samarbeid med Norges Bygdeungdomslag og Norges Bondelag.

Norges Bygdekvinnelags nettsider www.bygdekvinnelaget.no, norsktradisjonsmat.no, medlemsbladet Bygdekvinner, Facebook og Instagram formidler daglig aktiviteter fra lokallag, distriktslag og sentralt i organisasjonen. I 2023 har det vært en god vekst i antall sidevisninger og brukere på www.bygdekvinnelaget.no og norsktradisjonsmat.no og i sosiale medier. Antall oppslag i media totalt er 2662 med en økning på 2,7% fra 2022.

Samlet sett har det vært god aktivitet i organisasjonen og god synlighet som samfunnsaktør.

Finansiell risiko

Norges Bygdekvinnelag har ikke langsiktig forpliktelse ut over fremtidige pensjonsforpliktelser. Forpliktelsen er ikke beregnet og balanseført.

Det har etter styrets vitende ikke inntruffet omstendigheter etter 31.12.2023 og frem til dato, som har betydning for bedømmelsen av regnskapet og organisasjonens økonomiske stilling. Regnskapet viser etter styrets oppfatning et riktig bilde av organisasjonens stilling og resultat i 2023.

Nøkkeltall

Aktivitetsresultatet for Norges Bygdekvinne­lag viser et årsresultat på kroner 446. Bygdekvinne­nes Hjelpefond viser et overskudd på kroner 13 227.

Soliditet og likviditet

Norges Bygdekvinne­lag har god soliditet og likviditet.

Disponering av årsresultatet

Årets overskudd i aktivitetsregnskapet er overført organisasjonens egenkapital. Overskuddet i Bygdekvinne­nes Hjelpefond er lagt til Hjelpefondets egenkapital.

Medlemsutviklingen

Norges Bygdekvinne­lag har i 2023 hatt en positiv medlemsutvikling.

Norges Bygdekvinne­lag har i 2023 hatt en medlemsvekst på 190 flere betalende medlemmer enn i 2022. Nye medlemmer i 2023 var 1140 mot 961 i 2022.

Antall utmeldte i 2023 er 1 510 mot 1 199 i 2022.

Norges Bygdekvinne­lag hadde pr. 31.12. 2023 10 036 betalende medlemmer mot 9 846 i 2022.

Antall registrerte medlemmer pr. 31.12.2023 var 12 710 mot 12 328 i 2022. Medlemmer kan ligge i medlemsregisteret i to år uten å betale kontingent. Deretter blir de tatt ut av registeret.

Styret takker alle lag for flott innsats i arbeidet med rekruttering av nye medlemmer og medlem

Gratulerer til Kinsarvik Bygdekvinne­lag og Sirdal Bygdekvinne­lag som beste ververe med 36 nye medlemmer i hvert sitt lag for 2023.

Inntektsstruktur i Norges Bygdekvinne­lag

I 2023 utgjorde samlet medlemskontingent kroner 7 114 375. Herav er kroner 1 145 816 overført til distriktslagene. Sum inntekter for 2023 utgjorde kroner 14 187 854.

Av den totale medlemsinntekten på kroner 7 114 375 utgjør kontingenten til sentralledet kroner 5 968 559. Det betyr at en stor del av aktiviteten i Norges Bygdekvinne­lag finansieres gjennom andre kilder som momskompensasjon, Sparebankstiftelsen, offentlige tilskudd, Gjensidige forsikring, Norges Bondelag, Landkreditt og annonser.

Egenkapitalutvikling

Den totale egenkapitalen er pr. 31.12. 2023 på kroner 8 501 986. Av denne summen utgjør Hjelpefondet kroner 1 447 578.

Egenkapitalandel

Egenkapitalandelen på kroner 8 501 986 utgjør 69,2 prosent av totalkapitalen (sum gjeld og egenkapital) på kroner 12 276 675.

Fortsatt drift og utvikling

Forutsetninger om fortsatt drift og utvikling er til stede og årsoppgjøret for 2023 er satt opp under denne forutsetning.

Styret og sekretariatets sammensetning

Styret består av 11 kvinner og to menn. Av styremedlemmene er tre vara fra Norges bygdekvinnelag, 1. vara stiller fast i styremøtene. Det har i 2023 vært 5 årsverk, hvorav prosjektfinansiering utgjorde 1 årsverk. Av ansatte i sekretariatet er det fem kvinner.

Arbeidsmiljø

Det har vært et høyt aktivitetsnivå på kontoret i arbeidsåret. Ingen ansatte eller tillitsvalgte har vært utsatt for skader og ulykker i arbeidet for Norges Bygdekvinnelag. Arbeidsmiljøet anses som godt og sykefraværprosenten har vært 2, 4 prosent totalt for 2023.

Ytre miljø

Etter styrets oppfatning forurenses ikke organisasjonen det ytre miljø utover hva som er normalt for denne type organisasjon.

Oslo 14. februar 2024
Styret i Norges Bygdekvinnelag

Sanna Røhr
Fungerende nestleder

Jorun Henriksen
Styreleder

Cesilie Aurbakken
Generalsekretær

Monika Frisvold Vågan
Styremedlem

Eva Dybwad Alstad
Styremedlem

Ellen Margrethe Garn
Styremedlem

Konrad Kongshaug
Styremedlem

Marit Green Tymczuk
Styremedlem

Marit Blekastad
Styremedlem

Hans Egil Børstad
Styremedlem

Aktivitetsregnskap

	Noter	2023	2022
Inntekter			
Medlemsinntekter	1	7 114 375	7 201 281
Tilskudd			
Offentlige tilskudd	2	1 600 503	1 014 622
Andre tilskudd	2	3 162 218	4 323 293
Sum tilskudd		4 762 721	5 337 915
Innsamlede midler		245 988	129 076
Opptjente inntekter fra aktiviteter		1 671 500	641 815
Finans og investeringsinntekter		393 270	185 985
SUM INNTEKTER		14 187 854	13 496 072
Kostnader			
Kostnader til anskaffelse av midler		1 387 395	1 287 302
Bevilgninger			
Internasjonalt arbeid - Guatemala		424 584	150 000
Norges Bygdekvinnelag's priser		20 000	20 000
Overføring til fylkeslag og lokallag	3	2 622 896	2 236 360
Sum bevilgninger		3 067 480	2 406 360
Kostnader til aktiviteter i organisasjonen			
Forbruker- og matpolitikk	4	447 854	433 747
Bygdekvinnelaget som samfunnsaktør	4	295 983	218 700
Kvinnesolidaritet uten grenser	4	244 183	232 061
Organisasjonsutvikling og medlemspleie	4	3 512 291	1 791 270
Nasjonalt prosjekt	4	1 390 062	2 339 368
Tillitsvalgte	4	1 178 545	2 198 153
Sum kostnader til aktiviteter i organisasjonen		7 068 918	7 213 298
Kontorkostnader	4,5	2 663 615	2 559 725
SUM KOSTNADER		14 187 408	13 466 686
AKTIVITETSRESULTAT		446	29 387
Hjelpfondet	6,7	13 227	14 976
ÅRSRESULTAT		13 673	44 363
Disponeringer:			
Overføring til hjelpfondet	7	13 227	14 976
Overført til fri egenkapital	7	446	27 782
Sum disponert		13 673	42 758

<i>Eiendeler</i>	Noter	31.12.2023	31.12.2022
<i>Anleggsmidler</i>			
Investeringer i aksjer og andeler	8	1	1
<i>Omløpsmidler</i>			
Kundefordringer	9	136 823	101 620
Andre fordringer/Prosjektperiodisering	9	327	165 473
Sum fordringer		137 150	267 093
Bankinnskudd og kontanter	10	12 139 524	11 866 476
Sum omløpsmidler		12 276 674	12 133 569
SUM EIENDELER		12 276 675	12 133 570
<i>Egenkapital og gjeld</i>			
<i>Egenkapital</i>			
Hjelpfond	7	1 447 578	1 434 351
Fri egenkapital	7	7 054 408	7 053 962
Sum opptjent egenkapital		8 501 986	8 488 313
Sum egenkapital		8 501 986	8 488 313
<i>Kortsiktig gjeld</i>			
Leverandørgjeld		1 361 117	1 079 434
Offentlige avgifter	10	381 204	350 643
Annen kortsiktig gjeld		1 263 137	2 001 216
Forskudd prosjekter		535 000	0
Forskudd medlemskontingent		144 795	134 680
Internasjonalt arbeid	11	89 436	79 284
Sum kortsiktig gjeld		3 774 689	3 645 257
Sum gjeld		3 774 689	3 645 257
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		12 276 675	12 133 570

Oslo 14. februar 2024
Styret i Norges Bygdekvinnelag

Sanna Røhr
Fung. Nestleder

Jorun Henriksen
Styreleder

Cesilie Aurbakken
Generalsekretær

Monika Frisvold Vågan
styremedlem

Eva Dybwad Alstad
styremedlem

Ellen Margrete Garn
styremedlem

Konrad Kongshaug
styremedlem

Hans-Egil Børstad
styremedlem

Marit Blekastad
styremedlem

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet består av aktivitetsregnskap, balanse og noteopplysninger og er avlagt i samsvar med regnskapslov og god regnskapsskikk.

Aktivitetsregnskap

Formålet med et aktivitetsregnskap er å vise alle anskaffede midler fordelt på hovedtyper, og hvordan disse er anvendt i løpet av regnskapsåret. Brukeren av regnskapet skal kunne lese av regnskapet hvordan den ideelle organisasjonen har finansiert sine aktiviteter, eksempelvis ved medlemsinntekter, tilskudd, gaver eller andre kilder. Videre skal det av oppstillingsplanen fremgå hvordan midlene er anvendt til formålet og hvor store kostnader som er påløpt til å anskaffe midler. Det er en målsetning at det skal være en klar sammenheng mellom inntektene til et formål og kostnadene som er brukt til samme formålet.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Årsregnskapet er basert på de grunnleggende prinsipper om historisk kost, sammenlignbarhet, fortsatt drift, kongruens og forsiktighet. Transaksjoner regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Når faktiske tall ikke er tilgjengelig på tidspunkt for regnskapsavleggelsen, tilsier god regnskapsskikk at ledelsen beregner et best mulig estimat for bruk i resultatregnskap og balanse. Det kan fremkomme avvik mellom estimerte og faktiske tall.

Eiendeler og gjeld som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, er klassifisert som henholdsvis omløpsmidler og kortsiktig gjeld. Vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld skjer til henholdsvis laveste og høyeste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Inntektsføringstidspunkt

Tjenester inntektsføres etter hvert som de leveres. Prosjektinntekter inntektsføres i tråd med prosjektets gjennomføring.

Kostnadsføringstidspunkt og sammenstilling

Utgifter sammenstilles med og kostnadsføres samtidig med de inntekter utgiftene kan henføres til. Utgifter som ikke kan henføres direkte til inntekter, kostnadsføres når de påløper.

Skatt

Organisasjonen er ikke skattepliktig.

Note 1	Medlemsinntekter	2023	2022
	Sum medlemsinntekter distriktslag og sentralorganisasjon	7 114 375	7 201 281
	Andel distriktslag	-1 145 816	-1 118 527
	Medlemsinntekter sentralorganisasjon	<u>5 968 559</u>	<u>6 082 754</u>
Note 2	Offentlige tilskudd - drift	2023	2022
	Landbruks- og matdepartementet (LMD)	408 543	400 000
	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)	1 191 960	614 622
	Sum	<u>1 600 503</u>	<u>1 014 622</u>
	Andre tilskudd	2023	2022
	Sparebankstiftelsen	465 000	1 612 498
	Lotteri -og stiftelsestilsynet - Mva kompensasjon	2 186 518	1 916 556
	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI)	0	200 000
	Nordplusmidler	0	83 539
	Gjensidige Forsikring	262 937	262 937
	Norges Bondelag	200 000	200 000
	Landkreditt Bank	47 763	47 763
	Sum	<u>3 162 218</u>	<u>4 323 293</u>

Tilskuddene har en varighet på 1 - 3 år. Tilskudd relatert til prosjekter, inntektsføres i forhold til fremdriften i prosjektet. Øvrige tilskudd inntektsføres på utbetalingstidspunkt. Utbetaling av prosjektmidlene skjer i hovedsak med en andel ved oppstart, og resterende utbetaling når prosjektet er utført i samsvar med avtalen.

Note 3	Overføring til lokallag og distriktslag	2023	2022
	Andel kontingent distriktslag	1 145 816	1 118 527
	Andel MVA kompensasjon distriktslag	445 385	490 057
	Andel MVA kompensasjon lokallag	1 018 864	622 776
	Eksterne kostnader knyttet til MVA kompensasjon	12 831	5 000
	Sum overføringer	<u>2 622 896</u>	<u>2 236 360</u>

Note 4	Lønnskostnader	2023	2022
	Lønn, inkludert honorar styret	4 309 962	4 252 170
	Arbeidsgiveravgift	726 645	676 928
	Pensjonskostnader	666 124	470 786
	Andre lønnskostnader	212 394	135 271
	Sum lønnskostnader	<u>5 915 125</u>	<u>5 535 155</u>

Gjennomsnittlig antall årsverk i 2023 har vært 5 for organisasjonen, hvorav prosjekter utgjør 1 årsverk.

Godtgjørelse til ledende personer:

	General- sekretær	Styrets- leder	Styret- øvrige
Lønn, honorar og godtgjørelse	930 062	292 500	325 750
Andre ytelser	5 411	5 272	15 132
Pensjon	175 369	0	0

Pensjonskostnader

Norges Bygdekvinnelag har både en ytelsesordning og en innskuddsordning for sine ansatte. Årets pensjonskostnad er lik årets innbetaling. Organisasjonens pensjonsordning tilfredsstiller lovens krav.

Det er ikke stilt sikkerhet eller lån til styret eller ledende personer

Note 5	Revisjonshonorar inkl. mva	2023	2022
	Revisjonshonorar	18 750	26 250
	Revisor - særattestasjoner	5 000	18 000
	Sum	<u>23 750</u>	<u>44 250</u>

Note 6	Hjelpfond	2023	2022
	Tilskudd	18 190	17 250
	Kjøp av tjenester/utbetalt støtte	56 400	29 585
	Renteinntekter	51 437	27 311
	Resultat	<u>13 227</u>	<u>14 976</u>

Note 7 Egenkapital

	Hjelpfond	Fri Egenkapital	Totalt
Egenkapital pr 1.1.	1 434 351	7 053 962	8 488 313
Aktivitetsresultat		446	446
Overføring til hjelpfond	13 227		13 227
Egenkapital pr 31.12.	1 447 578	7 054 408	8 501 986

Note 8 Investering i aksjer og andeler

	Antall aksjer	Ansk.kost	Bokført verdi
Tun Media AS	92 256	0,12	1

Note 9 Fordringer

Kundefordringer er oppført til pålydende, fratrukket avsetning til tap med kr 15 000.
Øvrige fordringer er oppført til pålydende.

Note 10 Kontanter og bankinnskudd

Av totale bankinnskudd utgjør kr 270 000 bundne innskudd på skattetrekkskonto.
Skyldig skattetrekk pr. 31.12.2023 utgjør kr 207 193.

Note 11 Mellomværende med ACWW

	2023	2022
Innbetaling fra lokallag	10 284	12 921
Gebyr - Medlemskap	132	2 860
Overført til ACWW	0	50 000
Årets tilførsel	10 152	-39 939
Beholdning pr. 1.1.	79 284	119 224
Årets tilførsel	10 152	-39 939
Beholdning pr. 31.12.	89 436	79 284



Til årsmøtet i Norges Bygdekvinnelag

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Norges Bygdekvinnelag som viser et positivt aktivitetsresultat på kr 13 673. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, aktivitetsregnskap[Egenkapitaloppstilling?] for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av organisasjonens finansielle stilling per 31. desember 2023 og av dens resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet. Vi er uavhengige av organisasjonen slik det kreves i lov, forskrift og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Styret og generalsekretær (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til foreningens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon.

Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Flyt Revisjon AS

Amund Barmoen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Bygdekvinnelagets etiske kjøreregler:

Vi skal respektere hverandre

Vi skal være åpne og ærlige

Vi skal vise engasjement

Vi skal være lojale mot avtaler og beslutninger

Vi skal skape trivsel, stolthet og glede